

GORENJSKI GLAS

LETO V. — ST. 10 — CENA DIN 8.—
KRANJ, DNE 8. MARCA 1952

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA GORENJSKO

Ob osmem marcu:

NAŠIM MATERAM IN ŽENAM

Friedrich Engels je zapisal v svojem zgodovinskem „Izvoru družine, privatne lastnine in države“: „...propad matriarhata“ in nastanek patriarhata“ je bil svetovnozgodovinski poraz ženskega spola.“ Resnično in žalostno obnem. Žena je bila tedaj pahnjena v odvisnost od moškega in družbe. Postala je takorekoč sužnja. Tedaj se je porodila ona krivična dvojna morala, ki je smatrala — in na žalost ponekod še danes smatra — moža-ženskarja za junaka, žene, ki so pri tem udeležene pa za nemoralne. Tisočletja in tisočletja so že pretekla, ko žena ni imela v javnem življenju nikake besede, ko so ji bile zaprte vse službe, ko je bila na svetu pravzaprav samo zato, da razveseljuje moške, rodi otroke in gara. Ne smemo misliti, da so imele žene v tako imenovanih „višjih krogih“ kak častnejši položaj. Zopet pravi Engels: „Družbeni položaj dame, ki se ji v dobi civilizacije na videz klanjajo in ki ne opravlja nobenega pravega dela, je neskončno nižji, kakor pa ga je imela v barbarski dobi z delom preobložena žena, ki je veljala pri ljudstvu za pravo damo in je to po svojem značaju tudi bila.“ Mnogo je še danes civiliziranih držav, kjer žena nima položaja, ki ji gre, toda Jugoslavlani smo lahko ponosni, da je v naši državi danes, verjetno med vsemi državami na svetu v najvišji meri izvedena enakopravnost žene z moškimi.

Ko obhajamo te dni mednarodni praznik žene, pogledimo Slovenci predvsem na naše žene in matere. Spominjamo se slovenskih tlačanskih in puntarskih žena, ki jim je valpetov bič strojil kožo na hrbtu in ki jih je posiljevala grajska gospoda, pijana od vina in zmage nad puntarji. Slovenska kri je tekla v potokih, a ni iztekla — po zaslugi slovenske matere-mučenice, ki se s stisnjenimi zobmi prenašala nečloveške truke in si mislila: „Ne boste nas, hudiči!“ V prvi svetovni vojni je bila zopet Slovenska žena tista, ki je doma vztrajno in na vse mogoče načine kljubovala raznim cesarskim „gmadam“, medtem ko so njeni očetje, možje in sinovi pasli uši in padali na soški in gališki fronti „za čast in slavo“ črnoholte „apostolske monarhije“. Toda predaprilska kraljevina se ji ni za njeno junaško zadržanje

*) Pradavna družbena ureditev, v kateri je bila žena središče družine;
**) Plemenska ureditev, v kateri ima plemenski oče največjo oblast.

ni najmanj oddolžila. Ni ji podelila niti volilne pravice, nekatere službe so ji bile nedostopne, kaj šele, da bi smela sodelovati pri upravljanju države. Vsak polnoleten lenuh in potepuh je imel volilno pravico, mati, delavka, učiteljica, zdravnica je pa ni imela.

Prišla so zgodovinska leta 1941-1945. In prav v teh letih se je naša žena ovyočala z nesmrtno slavo. Slovenske žene in matere so obnem s svojimi hrvaškimi, srbskimi, makedonskimi in črnogorskimi sestrami naredile epopejo junaštva, ki ga do danes naša nacionalna zgodovina še ni mogla zaznamovati. Naša dekleta, žene, pa tudi matere-partizanke so se v prvih vrstah ob ramah partizanov borile in padale, delale celodnevne marše, bile več dni brez hrane, spale na golih tleh in gazile sneg do pasu. Bolničarke so v dežju sovražnih krogel hladnokrvno pobirale in nosile ranjence. Sedemdesetletna starka je med bitko prinesla borecem v Jerbusu hrano na položaj in zavpila: „Fantje, le po njih, za to so!“ Z eno nogo vedno v grobu so terenke prenašale literaturo narodnoosvobodilnega boja, vršile propagando na vasi, oskrbovale narodnoosvobodilno vojsko s hrano in cigaretami ter jo obveščale o kretanju in namerah okupatorja in njegovih belih hlapcev. Matere v mestih so s ponosom zrle v hrbe, kjer so njih možje in otroci s krvjo pisali najslavnejše poglavje v narodni zgodovini. Neka mati je s prezirom v obeh odgovorila nemškemu oficirju: „Das sind meine Banditen“ (to so moji „banditi“), ko jo je ta, kačoč s prstom na družinsko fotografijo, vprašal, koga ta fotografija predstavlja. Ječe so se polnile z našimi materami, ženami, sestrami in hčerami, kjer so jih švabski in laški policaji in domače hlapčevske kreature mučile do smrti in zganjale nad njimi najgnusnejše zločine ob katerih bi se zgrozil sam Džingis kan. V švabskih in laških taboriščih so naše žene umirale ob lakote in raznih boleznih, ali pa so jih pripadniki „Herrenvolka“ metali v krematorije. Toda one so bile „Herrenvolk“, ker so se jih Nemci bali, ne pa narobe.

Z divljenjem ugotavljamo, da je delež naših žena v narodnoosvobodilni vojni enak deležu moških, v gotovih primerih pa še morda večji. Zato ni čudno, da ima naša žena v novi Jugoslaviji tisto mesto, ki ji gre — saj si ga je sama priborila in to za zvezdoslovno ceno.

Toda motili bi se, če bi mislili, da

naše žene počivajo sedaj na lavorikah. Kot med vojno, prav tako zagrizeno in junaško so se po zmagi vrgle na obnovo domovine in zgraditev socializma. Kdo ne pozna naših delavk-udarnic? Umske delavke neumorno gradijo svojo socialistično domovino na vzgojnem, kulturnem, znanstvenem, političnem in zdravstvenem polju. V mnogih primerih podpirajo žene tri ogle kmečke delovne zadruge. Žene so velikokrat na vodilnih mestih v podjetjih in ustanovah, saj so med vojno pokazale, da znajo tudi voditi in poveljevati. Pri prostovoljnih akcijah so večkrat žene prve na mestu in često v večini. Naše žene sodelujejo pri upravljanju države in v politiki, notranji in zunanji ter se vztrajno bore za svetovni mir, kajti one predbro vedo, kaj je vojna.

Vse, kar je naša žena in mati do danes pretrpela in ustvarila, posebno v zadnjih dveh desetletjih, je nekaj junaškega, velikanskega in veličastnega!

Ustvarila je lik socialistične žene in matere!

Prof. Vasić

Pomoč prizadeti Primorski

Razen do sedaj objavljenih prispevkov so darovale za prizadeto prebivalstvo v zgornji Soški dolini še naslednje ustanove in organizacije:

Zivilska industrija Kamnik 5.000 din, Potrošniška zadruga Kamnik 25.000 din, sindikalna podružnica Narodne banke v Kamniku 3.500 din, kmetijska zadruga 1.000 din, OF teren mesto 3.470 din, Uprava OZKZ 5.000 din, člani kmetijske zadruge v Srednji vasi pri Kamniku vsak po 500 din, France Burja, član iste zadruge pa sam 1.000 din. Prav tako so tečajnice gospodinjstva tečaja v Dobru darovale ob zaključku tečaja 1.000 din, sekcija AFZ v Trzinu pa 10.000 din.

Akcija za zbiranje pomoči v kamniškem okraju še traja. Goruji podatki so od 29. februarja t.l.

KRANJ SE 277.000 DIN ZA TOLMINCE

V prejšnji številki našega tednika smo pisali, da so darovali kamniški delovni kolektivi že 1.236.500 din za Tolmince, ki jih je sneg najhujše prizadel. V zadnjem času se je znesek povečal za 277.000 din. Podjetje Trglav s svojimi podružnicami v Trzinu, Mariboru in v Murski Soboti je darovalo 250.000 din, Obrtna zbornica v Kranju 20.000 din, „Elektrotehna“ 5.000 din, v „Puškarni“ pa je zbralo delavstvo 2.000 din.

V krajevnih in obrtnih podjetjih prispevke še zbirajo. Dobro pa bi bilo, če bi zbiralno akcijo podprle frontne organizacije — zlasti po vaseh.

Pionirski odred iz Predoselj je tolminskim pionirjem v pismu izrazil sožalje nad nesrečo, ki je zadela vse tolminske prebivalce; tudi pionirje. Hkrati jim je postal 3.612.— din v dar.

To je prvi pionirski odred, ki se je spomnil svojih tovarišev-pionirjev v nesreči.

Okrajni pionirski svet Kranj-okolica pa je nakazal pionirjem tolminskega okraja 2.000.— din.

TRZIC BO DAL PRIZADETIM KRAJEM NA PRIMORSKEM NAD 100.000 DIN

Na 1. odprtem partijskem sestanku v Trzinu, na katerem je bilo tudi precej nepartijscev, so sklenili pomagati prizadeti Primorski. Prva sta sklep uredila sind. podr. Tovarne kos in srpov, ki je Tolmincem podarila 30.000 din in MO OF, ki jim je daroval 10.000 din.

Tudi druge sindikalne podružnice so že imele sestanke, na katerih se članstvo odločilo za pomoč Primorski. Najbolj aktivna pa so trziška društva. Posebne komisije, ki prispevke zbirajo, bodo svoje delo opravile še ta teden.

V Mengšu tudi po 8. marcu, ki je njihovo organizacijo spet utrdil, nadaljevale s svojim delom. Zgleda, da bo tako, ker so objubile, da bodo organizirale kuharski tečaj.

V Kamniku so izvolili pripravljali odbor za čim dostojnejšo proslavo 8. marca. Imeli bodo svedčano akademijo, ki bo 7. t.m. Poleg treh domačih zborov, ki jih vodi tov. Viktor Mihelčič, bodo nastopili še priznani solisti Slovenske filharmonije iz Ljubljane — tov. Sonja Drakšler in Janz Lipušček, ki ju bo spremljal na klavirju Pavel Šivic. Mestni OF odbor je ženam poklonil d'n 10.000, za kar se žene iskreno zahvaljujejo in bodo darilo koristno uporabile. Kamniške žene bodo tudi stremele, da bodo zvišale število naročnic „Naše žene“.

Na proslavo 8. marca se pridno pripravljajo tudi v Domžalah, Vodich, Lukovici, Radomljah, Jaršah in drugih krajih kamniškega okraja.

Otroci — naša sreča in bodočnost

Martina Bidovec:

MATI

Na nebu pač nebrotj je zvezd, a sonce je le eno; je polje od premnogih cest vse križem prepletano.

Pod soncem mnogo je ljudi, a mati je le ena; toplejša kakor njena ni ljubezen pač nobena.

A sonca in zvezda sijaj nam zatemne oblaki, ljubezni materini kraj v spremembi ni nikaki.

Je zemlja od premnogih cest vse križem prepletana, a ena le, če žge bolest, izja k materi zgrajena.

Slavnostno zasedanje okrajnega odbora AFZ kranjskega-okoliškega okraja

V soboto, 8. marca dopoldne bo v Kranju slavnostno zasedanje okrajnega odbora AFZ za kranjski okoliški okraj, na katerem bodo prejete najzaslužnejše žene pismene pohvale.

Frosiave bodo tudi v vseh večjih in manjših krajih okraja in nato pogostitve nekdanjih bork, partizanskih mater ter obdaritve socialno šibkejših.

Gorenske žene ob svojem prazniku

Na Jesenicah

Ne mislite, da jeseniške žene praznujejo svoj praznik samo zaradi proslavljanja, praznujejo ga z uspehi, ki so jih pri svojem delu dosegle. Žene, ki jih je preoblikovala naša osvobodilna borba in graditev socializma, se zavedajo svoja enakovrednosti in delujejo na vseh torsišnih javnega in ustvarjalnega življenja. Dolga vrsta imen udarnic v Zeleni priča, da je žena pri svojem delu enakovredna moškemu. Žena-delavka, katere delo je bilo pred vojno plačano poovico manj od dela moškega, je v naši novi družbeni ureditvi dosegla enakopravnost tudi pri vrednotenju storjenega dela. Zato so žene-delavke glavna srž jeseniške ženske organizacije.

Jesenjske napredne žene se tega dobro zavedajo. Zato prav one prve vzbujajo v naših najmlajših življenjsko moč, ki prebujajo človeku radost do življenja. Zato in prav zato imajo razne prireditve, kot so Noveletna jelka, prirejanje počitniških kolonij, dnevnih letovanj, izletov itd. velko poslanstvo pri vzgoji na mlajšega rodu. Pohvaliti moramo žene, da so lani z uspehom izpolnjevale to svoje poslanstvo. Razen počitniških kolonij ob morju in taborenja v Bohinju so nosile največji delež pri organiziranju dnevnega letovanja pionirjev, ki se ga tisti, ki so ga uživali, še danes radi spominijo. Pohvalijo zlasti prof. Misjakovo, ki je vodila fizikulturo, in prof. Pirih, ki je z udeleženci dnevnega letovanja organiziral šahovski krožek, nogomet in še razne druge prijetne ter vzgojne igre. Pozabiti pa ne smemo tudi tov. Krašnovce, ki je s svojimi izkušnjami v pionirskih kolonijah pomagala, da je dnevno letovanje jeseniških pionirjev lani tako lepo uspelo.

Ponirji z radostjo pripravljajo o prijetnih izletih v Kranjsko goro, v Bohinjski tabornikom, v Lasec, kjer je bilo prav takrat svetovno prvenstvo v padalskih skokih, o srečanju z ljubljanskimi pionirji v Domu pod Golico, o dobri hrani, ki so jo pripravljale skrbne kuharice, in o prof. Pirihu, ki je igral z njimi nogomet. Hih risal in v m pripovedoval čudovite stvari o slikarstvu in barvah.

Da, čudovito lepo je bilo lani, letos bo pa še lepše, menijo pionirji. Da bo še lepše, so pa prepričane tudi žene, saj so se iz lanskoletnih izkušenj marskaj naučile.

Skoro bi pozabil na tovarišico Stebihovo, Copovo in Zlebrjevo, ki so letovanje vodile. Zdravje otrok se je na tem letovanju utrdilo, čeprav so ga nasprotniki hoteli razbiti (prav tako kot taborenje v Bohinju) z lažmi o epide-mijah raznih boleznih, ki pa jih ni bilo (kot so se sovražniki otrok morali sami v svojo jezo prepričati) in jih ni moglo b-ti, saj je bila organizirana tudi zdravstvena služba.

Ker smo že pri zdravstvenih stvareh, naj omenim, da so jeseniške žene skrble tudi za zdravstveno prosveto. Priredile so razna zdravstvena predavanja; skrb za pubertetno mladino pa so pokazale s tem, da so naprosile dr. Ceha, da je predaval v višjih razredih gimnazije o tem vprašanju. Žene se zavedajo, da je puberteta nevarna doba in da je prav v tej dobi treba nuditi mladini največjo pomoč.

Moral bi podrobneje pisati tudi o delovanju jeseniških žena na drugih področjih. Ker pa me sili prostor, naj omenim le, da so žene priredile lani več gospodinjstkih tečajev, ki so prav dobro uspeli. Pomladi pa bodo organizirale gospodinjstki tečaj za mlada dekleta in žene na Javornici in Koroski Beli. Z uspehom so sodelovale tudi v organizaciji Rdečega križa in v drugih organizacijah, pomagale pri prostovoljnem delu, pri katerem moramo pohvaliti predvsem žene s Podmožaklje.

V Kranju

Kranjske žene bodo 8. marec dostojno proslavile. Uvodna prireditev je bila že v terek zvečer s koncertom ženskega pevskega zbora, ki je v Sindikalnem domu zapel 20 narodnih pesmi. V petek, na predvečer praznika bo v Prešernovem gledališču centralna proslava. Na akademiji bodo sodelovali z recitacijami, deklamacijami in baletom dijaki II. kranjske gimnazije in gojenci Mladinskega doma, člani Prešernovega gleda-

lišča pa bodo brali odlomke iz nekaterih literarnih del v prozi.

V soboto, 8. marca bodo imele vse terenske sekcije AFZ proslave, za katere so pripravile bogate kulturne programe. Po proslavah bodo pogostile vse partizanske matere s svojega delovnega območja ter nekdanje bork. Naslednje dni nameravajo žene obiskati Mladinski dom v Kranju, obdariti otroke in jih popeljati k predstavi novega slovenskega umetniškega filma „Kekec“. Obiskale in obdarile bodo tudi otroke v mladinskih domovih izven Kranja, na primer Dom bosanskih in hercegovskih otrok v Predvorju ter grško mladino na Okroglem.

V tednu proslav bodo prišle članice AFZ, k vsem prvoborkam in nekdanjim borkam — invalidkam ter bolnim aktivistkam na dom, jim čestitale k prazniku in obdarile s cvetjem. Obdarile pa bodo tudi onemogle v njihovem domu v Predvorju.

Do praznika bodo vse sekcije AFZ izvedle svoje volitve, kakor so se zavezale.

V kamniškem okraju

Sekcija AFZ v Trzinu je zelo delavna. Žene so uredile vse potrebno za občinske volitve sekcije AFZ, prav tako so že določile članice, ki bo zastopala žene v občinskem odboru OF. Za sam praznik pa so skupno z Ljudsko prosveto med drugim pripravile igro „Mačeha in pastorka“. Povabile bodo vse partizanske matere in delovne žene na proslavo, kjer jih bodo pogostile. Svoj praznik so trziške žene počastile tudi s pobiranjem prispevkov za prizadeto Primorsko in so že v prvih dneh nabrale okrog 10.000 din. To je toliko bolj hvale vredno, ker je to prva organizacija žena v okraju, ki je brez pobude „od zgoraj“ začela z zbiralno akcijo. Takoj po 8. marcu bodo organizirale kuharski tečaj in kulturno prireditev za udeležence.

V Mengšu je mednarodni praznik naprednih žena sekcijo AFZ precej razgibal, čeprav med posameznimi prazniki rade nekoliko počivajo. Pri programu za 8. marec bo sodelovalo društvo „Skala“ v Mengšu. Zelimo, da bi žene

14. marca bodo v jeseniški železarni volili nov delavski svet

V jeseniški železarni se zelo živahno pripravljajo na volitve v delavski svet, ki bodo 14. marca. Po vseh obratih razpravljajo o kandidatih, ki so jih predlagale osnovne partijske in sindikalne organizacije. Da pa bo izbira kandidatov še bolj demokratična in da bo pri njej sodeloval vsak član delovnega kolektiva, so razpisali še posebno anketo, ki so se je udeležili vsi delavci. Vsakdo je napisal imena kandidatov iz svojega in drugih obratov, za katere izvoli, da bi podjetje najbolje vodilo.

Razen tega so o volitvah in o kandidatih za nov delavski svet mnogo razpravljali na zadnjih sindikalnih sestankih. Po pripravah sodeč upamo, da bodo volitve uspele in da bo delovni kolektiv izvolil takšen delavski svet, ki bo izpolnil vse naloge, ki jih nalaga naš novi družbeni plan in ki bo skrbel za razcvet podjetja ter s tem za dvig življenjskega in družbenega standarda jeseniškega delovnega človeka.

Pred volitvami delavskega sveta v „Induplati“

Partijska organizacija v tovarni platinenih izdelkov Induplati v Jaršah pri Domžalah (kamniški okraj) je z dneva v dan trdnejša in vodilna sila delovnega kolektiva. To potrjuje tudi zadnja anketa, ki so jo na pobudo partijske organizacije razpisali glede kandidatov za nov delavski svet. Na anketni listi so ocenili predlagane kandidate in dali svoje mišljenje o njih, kar zagotavlja najširšo demokratičnost in pravilnost bodočih volitev novega del. sveta.

Splošna kmetijska zadruga v Srednji vasi dobro gospodari . . .

Člani splošne kmetijske zadruge v Srednji vasi pri Kamniku so se 24. februarja t. l. zbrali na svojem 4. rednem obnem zboru, ki je bil obiskanih stodo sto, saj zadruga združuje le kmete, ki imajo interes za razvoj in napredek kmetijstva.

Za lan. so zadrugniki v Srednji vasi uvedli ponovno jamstvo in povisali osnovni delež na 1.000 din. Poslovnega dobička ima zadruga v vrednosti 1 milijon 110.000 din, letos pa so k temu dokupili še pisalni stroj, namizno tehtnico, cirkularno z motorjem in sadno

Velik uspeh keramične-kemične industrije v Kamniku

Na letošnjem zagrebškem vzorčnem velesojmu so razstavljala svoje proizvode tudi kamniška lokalna podjetja, ki so dosegla zelo lepe uspehe. Razstavljala so: Keramično-kemična industrija, Svlanič, tovarna kovanega okovja in tovarna gumbov iz Kamnika ter Univerzale iz Domžal.

Poseben uspeh je zaradi svojih prvovrstnih proizvodov dosegla Keramično-kemična industrija, ki je sklenila več pogodb v skupni vrednosti okrog 40 milijonov dinarjev. Kupci so se najbolj zanimali za gospodinjstvo keramiko in peči. S sklenjenimi naročili je za keramično-kemično industrijo v Kamniku rešeno vprašanje proizvodnje in prodaje za vse leto 1952.

Peč - kamin, izdelek Keramične industrije v Kamniku

France Cvenkel:

Takrat ji je bilo najteže . . .

„Ali poznaš Hribernikovo mamo?“ sem nekoč med drugim na cesti vprašal tovariša iz partizanstva.

„Bolje kot ti“, je pribil.

Tako bi mi morda tudi ti, bravec, odgovoril. No, nič čudnega. Hribernikova mama je bila vendar partizanka, najstarejša borka v Cankarjevi brigadi. In tam so bili tudi Gorenjci. Da, skoraj šestdesetletna mati, pa je bila v številnih borbah in hajkah. Okusila je trpljenje partizanskih pohodov in doživela tudi mnogo radosti ob partizanskih uspehih in zmagah. Na njenih prsih se je zasvetila svetinja za hrabrost in znak za sluz za narod.

Nekajkrat sem jo že obiskal prav na njenem domu. Če je pogovor nanesel na partizanske čase, so se ji oči vedno zaiskrle.

„Vedno ste dobre volje, kadar obujate spomine na one čase.“

„Zakaj pa ne bi bila. Saj tedaj sem bila mlajša, kot sem danes, čeprav so me klicali — mati Cankarjeve brigade“, je z nasmehom odgovorila.

„Kdaj pa vam je bilo v partizanih najteže?“

„V Starih žagah“ je bil 1943. leta ekonomat SCVPB, razumljiveje povedano, središče za preskrbo v kočevskih gozdovih. Ob redkih h'bah, razmetanih po dolini, je bilo tedaj precej živahnega. Zage, ki so še pred nedavnim porjale debel kočevski les v deske, se že zjavljaj utihnilo. Nemčurski lastniki so zaradi slabe ve-

Nekaj besed o lokalni industriji v Kranju

Pomajkanje deviz - cokla v njenem razvoju

Industrijsko krepko razviti Kranj ima tudi močno lokalno industrijo, ki proizvaja tekstilno blago, bombažne izdelke, milo, opiko in žmo. Podjetja, ki so si z izvolitvijo delavskih svetov in upravnih odborov v preteklem letu gospodarsko precej opomogla, pa se bore zaradi pomanjkanja deviz z dokajšnjimi težavami pri nabavi inozemskih surovin in s finančnimi težavami na sploh.

Industrija bombažnih izdelkov — podjetje, ki zavzema v lokalni industriji v Kranju eno najvidnejših mest — je sicer z osnovnimi surovinami, t. j. bombažem in prejo preskrbljeno, primanjkuje pa mu tekstilnih barv, utenzilij in nadomestnih delov za strojne naprave, skratka vsega, kar bi si lahko nabavili v inozemstvu. Za to pa je treba deviz, ki jih ima IBI zelo malo.

Precej škode je povzročil temu podjetju sneg. Zaradi pomanjkanja električne energije in promoga je tovarna lep čas stala. Da bi ne bilo prevelike škode, je delavstvo v sporazumu z delavskim svetom in upravnim odborom, ki vsi tesno sodelujejo, izkoristilo v tih dneh redne letne dopuste.

Po važnosti in obsegu se Industriji bombažnih izdelkov lahko primerja „Pletenina“. Podjetje je znano tudi izven meja naše republike po solidnih, ličnih in skrbno izdelanih volnenih in bombažnih pleteninah — jopicah najrazličnejših vrst, spodnjem perilu in rokavcih. Zal ima stare, dotrajane stroje, ki pa jih ne more nadomestiti z novimi, saj mu primanjkuje deviz celo za

skropilnico. Tako bodo odslej laže gospodariti, dočim jih je lani morali primanjkljaj v trgovini, ki ni bil majhen.

Jamstva se ne plaše. Ker je bil finančni uspeh zelo dober, letos ne potrebuje več obratnega kredita, ampak bodo poslovali z lastnimi finančnimi sredstvi. Na zboru so sklenili, naj uprava zadruge preskrbi vsem svojim članom potrebno količino umetnih gnojil in močne živinske krme na račun doseženega dobička. Ustanovili bodo tudi sadno drevesnico, ki jo bodo upravljali najboljši sadjarji skupno z učiteljem in šolskimi otroci, da se bodo na ta način že v mladosti seznanjali z naprednim gospodarstvom.

Uvedba jamstva in povisane deleža se bogato obrestuje. Zato so se v KZ v Srednji vasi začeli čedalje bolj boriti za dvig kmetijskih pridelkov in živinoreje.

. . . v Nevljah pa se nekateri kmetie boje

KZ Nevlje pri Kamniku je imela dne 23. februarja 1952 letni zbor, kateri je bil dobro obiskani. Iz finančnega poročila so zadrugniki zvedeli, da ima nad 500.000 din dobička, čeprav je med letom bila zadruga oškodovana v sled malomarnosti poslovodje trgovine za nad 200.000 din. Lanski dobiček zadruge je pripomogel, da bodo odslej lahko poslovali brez obratnega kredita, ker imajo dovolj lastnih sredstev. Dobiček je bil v glavnem dosežen v trgovini, pri lesnem odseku in v čevljarski delavnici.

Ko je delovni predsednik po dnevnem redu prišel do ponovne uvedbe jamstva in povisane deležev, je nekaj članov izrazil bojazan za svoje premoženje, češ, zadruga me bo uničila. Napredni člani pa so odločno izjavili, da so za uvedbo jamstva (1000 din z desetkratnim jamstvom). Omahljivi so utihnil, glasovati niso imeli več pravice, ker so jih izključili. Ostrmel! so, ko je bil sprejet sklep.

BIVŠIM PREGNANCEM V SRBIJI!

Bivše pregnance v Srbiji obveščamo, da bomo nadaljevanje spominov na leta 1941-45, ki jih je za naš list napisal tov. Cveto Kristan, začeli objavljati prihodnjo soboto, 15. marca.

najpotrebnejše nadomestne dele pri sirojih in za utenzilije.

Vsled preniknega bančnega kredita in glede na nove stopnje akumulacije je podjetje trenutno v precejšnjih finančnih težavah. Izdelujejo namreč skozi vse leto zimske artikle, ki gredo šele proti jeseni in pozimi v promet, med letom pa se kopičijo po skladiščih. Da bi delo nemoteno teklo, bi rabili večje kredite, ki pa si jih še niso zagotovili.

Pri nabavi potrebnih surovin ima „Pletenina“ veliko večje težave kakor IBI. Raznolikost proizvodov je namreč tu precej večja kakor pri IBI. Cesena volna jim dela na primer veliko preglavic in le skrbnosti vodstva gre za hvala, da je obrat zmeraj v pogonu.

Tovarna mila je znana po zelo dobrem milu, milnih praških in šamponih. Ima sicer zastarele strojne naprave, vendar to ne vpliva na kvaliteto proizvodov. Nujno pa bi bilo nadomestiti hladilno napravo z novo — morda s hladilnimi celicami, ki jih je dobiti v inozemstvu. In spet so devize tiste, zaradi katerih nove hladilnice ni.

Vodstvo tovarne ima težave tudi pri nabavi surovin. Domače maščobe, do katerih lahko pride, so dražje kakor uvožene. Razumljivo, da si je podjetje zagotovilo uvozne maščobe, a že precej časa čaka zaman nanje in tudi ne ve, kdaj jih bo dobilo. Tu je torej vzrok, da podjetje ne more konkurirati tistim tovarnam mila, ki uvožene maščobe redno prejemajo.

Se dve podjetji lokalne industrije imamo: „Opekarno“ in „Zimoprejo“ v Stražšću. Težav z nabavo inozemskih surovin v teh podjetjih sicer ni, pa zato finančnih ne manjka. „Opekarno“ skrbi odvajanje akumulacije za 1951. leto, ker so lani prodali precej opeke brez akumulacije. Podjetje je trpelo tudi zaradi stalnega menjavanja upravnikov, česar bo — tako je videti — sedaj konec. Novi upravitelj je skupaj z ostalim vodstvom precej izboljšal delovno disciplino, s čimer se bo povzela tudi proizvodnja. Na zdravo osnovo so sedaj

Dve vestni bolničarki in dva vestna bolničarja so nastopili zasluženi pokoj

Kdo na Jesenicah in v okolici jih ni poznal? Tisočim in tisočim so nudili svojo pomoč, zato so jim tudi tisoči in tisoči iz vsega srca hvaležni. Ponesrečil se je v tovarni, v hribih, pri smučanju ali kjer koli drugod — in zatekel se

je v staro jeseniško bolnišnico, sedanja ambulanto. Tam sta mu pomagal tovarišici ali Katra ali Rozka ter tovariša Saksida in Kristan. Tovarišici so bolniki in zdravniki klicali kar po rojstnih imenih, tovariša pa po priimkih — vsa štiri imena pa so bila s staro jeseniško bolnišnico nerazdružljivo povezana in marsikdo bo odslej vestna bolničarka in bolničarki pogrešal. Da, tovariša Saksida in Kristan ter tovarišici Katra Mencingerjeva in Rozka Pikonova so v soboto odšli v zaslužni pokoj.

Trgovina z železino na Jesenicah

Konec lanskega leta so na Jesenicah v b'vših prostorih Narodne banke uredili trgovino z železino in gradbenim materialom, ki zelo dobro napreduje. Že v prvih štirinajstih dneh svojega poslovanja je imela okrog 3 milijone dinarjev prometa.

Trgovski prostori so zelo dobro urejeni in lahko trdimo, da je ta trgovina med najlepšimi in najboljšimi trgovinami podobne vrste na Gorenjskem. Izbira blaga je bogata. Odjemalci z Jesenic in okolice so s postrežbo zelo zadovoljni. Zal je zadnji sneg napravil trgovini precej škode, ker je porušil njeno skladišče.

postavili tudi administrativno in knjigovodsko delo.

„Zimoprejo“ pa ima finančne težave zaradi velike razlike med sedanjimi in prejšnjimi cenami surovin. V soke nabavnice cenovno povzročajo visoke prodajne cene, te pa kopičenje blaga v skladišču. Obstoji nevarnost, da bo moralo podjetje obratovanje ustaviti, če cen ne bodo regulirali. Obrat bo po vsej verjetnosti prešel iz kompetence industrije v kompetenco obrti.

Prehod na nov način gospodarjenja povzroča tudi v podjetjih lokalnega značaja precej skrb, prizadevanja za boljše poslovanje, za dvig proizvodnje. Bogate izkušnje delavskih svetov in upravnih odborov v preteklem letu in tesno sodelovanje z delavstvom, ki ne kaže nič manj požrtvovalnosti kakor vodstvo, pa so nam porok, da bodo vsa podjetja lokalne industrije v Kranju v tekočem letu dosegla višino, ki bo v čast in ponos našemu socialističnemu gospodarstvu.

O požrtvovalnosti delovnega kolektiva jeseniške bolnišnice ve javnost premalo

Jeseniška bolnišnica, ki je med najkrajšimi v Srednji Evropi, slovi po čistosti in dobri oskrbi daleč naokoli. Zato številni bolniki, ki iščejo zdravlja v njej, narašča iz leta v leto. Lani se je na internem oddelku zdravilo 2308 bolnikov, na kirurškem 1481, na ginekološko-porodnem oddelku pa je bilo 1603 porodnic in drugih bolnic. Skupaj se je torej lani zdravilo v jeseniški bolnišnici 5392 bolnikov (362 več ko leta 1950) z Gorenjske in Primorske.

Na internem oddelku je ozdravelo 2218 bolnikov, 90 prmerov pa je bilo neozdravljivih in so bolniki boleznim podlegli. Če pomislimo, da sta na internem oddelku le dva zdravnik in nizko število strežnega osebja, znamo ceniti požrtvovalnost delovnega kolektiva na tem oddelku. Razen tega je bilo na tem oddelku 43.021 laboratorijskih preiskav

Dve vestni bolničarki in dva vestna bolničarja so nastopili zasluženi pokoj

je v staro jeseniško bolnišnico, sedanja ambulanto. Tam sta mu pomagal tovarišici ali Katra ali Rozka ter tovariša Saksida in Kristan. Tovarišici so bolniki in zdravniki klicali kar po rojstnih imenih, tovariša pa po priimkih — vsa štiri imena pa so bila s staro jeseniško bolnišnico nerazdružljivo povezana in marsikdo bo odslej vestna bolničarka in bolničarki pogrešal. Da, tovariša Saksida in Kristan ter tovarišici Katra Mencingerjeva in Rozka Pikonova so v soboto odšli v zaslužni pokoj.

Tovariš Saksida in tovarišica Rozka Pikonova sta postala bolničarka v stari jeseniški bolnišnici leta 1922, dve leti kasneje pa sta se jima pridružila še tov. Kristan in tov. Katra Mencingerjeva. V dolgoletni bolničarski praksi so se ob strani zdravnikov šolali, učili in izpopolnjevali ter tako spoznali način zdravljenja od najstarejših metod do najnovejših. Skupno z zdravniki so uživali radost uspešnega zdravljenja, pa tudi bridke ure, ko so v raznih primerih spoznavali, da tudi današnja moderna medicina še ni vseomogoča. Bolniki in zdravniki vedo povedati, da so bili tovarišici, ki stopajo sedaj v pokoj, ustrezljivi, potrpežljivi, požrtvovalni in ljubeznivi ob vsakem trenutku, ko je bilo treba bolniku ali ponesrečencu pomagati.

Od urekojenih bolničarjev so se prejšnjo soboto poslovili njihovi delovni tovariši in jim želeli še mnogo lepih let. Prav tako pa jim v pokoji želijo še obilo sonca vsi tisti bolniki, ki so se ob njihovi negi zdravili in ozdraveli.

„Gorenjski glas“ v vsako hišo

Ob zaključku gospodinjiskih tečajev v kamniškem okraju

Pretekli teden so bili zaključni gospodinjiskih tečajev na Dobu, v Godču in v Kemendju. Povsod so marijive tečajnice ob zaključku organizirale uspešne razstave, na katerih so številni obiskovalci z zanimanjem ogledovali razstavljene predmete in jih glasno hvalili.

Zveza žena-zadružnic se je med trajanjem tečaja trudila, da bi si gojenke pridobile čim več koristnega znanja. Slabost je bila v tem, ker ni bilo dovolj dobrih političnih in drugih predavanj, za kar nosijo krivdo tamkajšnje politične organizacije, ki so se za tečaje premalo zanimale. Le tako je bilo mogoče, da se je zaključka tečaja na Klancu udeležil župnik iz Komende, dočim od množičnih organizacij ni bilo nikogar. Kaj je župnik iskal med tečajnicami, katerih napredek mu prav gotovo ni po volji, si lahko vsak sam misli.

Tečajnice z Doba so od dohodkov tečaja prikupile 3.000 din za kulturno dvorano v družnem domu, 1.000 din pa za žrtve snežnih plazov na Tolminskem.

O požrtvovalnosti delovnega kolektiva jeseniške bolnišnice ve javnost premalo

in 2251 rentgenskih pregledov in slikanj.

Še večje pomanjkanje zdravnikov je na kirurškem oddelku, kjer je samo en zdravnik. Dr. Hafner, šef kirurškega oddelka, je lani opravil sam 2323 operacij. Ze ta številka pove, kako naporno je bilo njegovo delo. Človek

Rentgenski pregled

skoro ne more verjeti, da je vse to opravil en sam zdravnik-kirurg, saj je bilo dnevno povprečno sedem operacij. Tako napornega dela dr. Hafner prav gotovo ne bo dolgo vzdrljal. Zato je nujno, da jeseniška bolnišnica dobi vsaj še enega zdravnika-kirurga. Kljub temu je dr. Hafner od 1481 bolnikov, ki so se po operaciji zdravili na kirurškem oddelku, rešil življenje 1452 bolnikom, umrlo jih je samo 29.

Tudi porodov je bilo lani v primerjavi z letom 1950 146 več. Lani je bilo v bolnišnici 774 porodov; med njimi je 11 mater rodilo dvojčke. Umrljivost novorojenčkov se je v primerjavi z letom 1950, ko je umrlo 16 novorojenčkov, znižala za polovico.

Če se samo na podlagi teh števil zamislimo v delo, ki ga je zdravstveno osebje lani opravilo, bomo znali pravilno ceniti požrtvovalnost delovnega kolektiva jeseniške bolnišnice.

SKALA SE JE UTRGALA

Pri železniški postaji Kamnik-mesto, se je pred vhomod v tunel zaradi kopnenja snega utrjala ogromna skala in se zvalila ob železniški tir. Ker je zaradi tega železniški blagovni promet prekinjen s podjetjem Kamnik, delavci pridno odstranjujejo nenadno oviro.

„Domovina zahteva žrtv. Tud Svarun je med njimi. Iz njegove krvi naj torej rastejo novi bataljoni...“

Hribernikova mama se je vzravnila, v sebi je začutila silno moč. Iz njenih oči pa je odsevalo nekaj kot ponos.

Kupi umazanega in krvavega perila so spet klicali na delo. Koliko krvi je že iztisnila iz njega! Koliko sre, iz katerih je tekla ta kri, se je že za vedno ustavilo. In koliko mater žaluje za svojimi sinovi vdano, tiho, hrabro in ponosno.

Jesenski vetrovi so na svojih krilih prinesli jesen tudi v to dolino. Ze zdavnaj so utihnil klic ptic, ki so se otopočno poslavljale od domovine in letele na jug. Poslednji listi so z listavcev v vrtnicah padali na zemljo. Deževje je prineslo hlad in nad kočevskimi gozdovi so kmalu zaplesale bele snežinke.

„V snegu bi nas lahko sledil: od bolnic pa prav semkaj do Starih žag. Sovražniku pa ne smemo nuditi priložnosti, da bi odkril naše ranjence. Treba bo torej oditi čez zimo na delo prav v bolnice.“ Komandant ekonomata je izdal povelje za odhod in Hribernikova mati se je tudi opterala s svojimi rečmi. V srcu pa je nesla s seboj tudi spomin na mrtvega Svaruna. Med prvimi je stopala navkreber. Burja in sneg sta jo grizla v obraz.

„Mati, vam bom pomagal nesti vašo prtljago“, se je ponudil komandant ekonomata.

„Saj ni težko. Za dva je tako breme igrača.“ Komandant je ni razumel. Mati pa je hitro in vztrajno stopala v hrib. Ob njej je korakal tudi

sti zapustili to dolino, polne roke dela pa so tedaj imeli partizani, ki so skrbeli za številne ranjence po skritih bolnicah. Koliko dela in nege potrebuje že en sam bolnik, kaj šele na stolone — in v takih okoliščinah. Za tako delo so bili potrebni najskrbnejši in najzanesljivejši ljudje. Hribernikova mama je bila največ zaposlena pri perilu. Dan za dnem so iz bolnice prinašali prave kope umazanega, raztrganega in krvavega perila. Krvave sledove trpljenja borec je sicer zpirala voda, v globoki duši in srcu Hribernikove mame pa so se kopičili prizvdi o sinovih naše slovenske zemlje s prestreljenimi rokami, razmesarjenimi nogami, razbitimi glavami — a s stisnjenimi zobmi. Prala je perilo in mislila na vse one, ki krvavijo v viharjih. Da, med njimi je tudi njen sin. O, pa tudi za sovraštvo je bilo mesta v njenem srcu, to sovraštvo pa je izviralo iz ljubezni. Sovražila je vse one, ki nam, majhnemu, revnemu slovenskemu ljudstvu kopljejo grč. Okrvavljeni curki vode so brizgali izpod njenih rok, vanje pa je zdaj zdaj kanila njena solza.

Neko jutro ji je sredi dela zastala kri v žilah. „Svarun, komandant naše XXXI. divizije, je padel nekje na Gorenjskem“, je pravi nek čevljar, član ekonomata, svojemu tovarišu.

„Svarun, moj sin?“, se je opotekala mati kot zadeta k partizanoma, ki sta stala za hišo ter mislila, da ju nihče ne sliši.

„Povejta mi, kaj še vesta! Govorita mi, ali je res, da ga ni več!“

Toda kdo rad zeseka rano v srce, čeprav bi govoril resnico. Zato ji nista upala povedati, kar

sta vedela. Izgovarjala sta se ter ji skušala zadržati zlo novico, a bolečine, ki se ji je zadržala v srce, nista več izruvala.

Partizana sta odšla, a mati je ostala. V glavi se ji je vrtelo, da se je oprijemala zidu. V duhu je videla sina, kako se je zgrabil za prestreljena prsa, kako omahuje in pada na zemljo, kako mu iz srca teče kri in naša zemlja jo pije. Krčevito se privija k tlom. Njegovi prsti še v smrtnih krčih oklepajo orožje. — In spet vstajajo spomini iz njegove mladosti, iz najmlajših let, ko se je še kot otroček držal njenega krila. In ko je doraščal, je spremljala rast njegovih nazorov o krivicah in pravicah malih ljudi. Kako ponosna je bila nanj, ko je odhajal v partizane in on je bil kasneje ponosen nanjo, ko je zvedel, da se je njegova mati znašla kot borka v Cankarjevi brigadi! Ko mu je kurir prinesel to novico, se je od začudenja in ponosa tako od srca smejal, da se je vsedel na tla ter se tolkel po koljenih.

„Zdaj ga ni več.“ Praznota je zavezala v njeno dušo. Nemo je strmela v daljavo preko gozdov, kjer so domovi in grobovi partizanov.

„... Biti junak pa se pravi po partizanov bitih borec, ki mu je zmaga več kot življenje in smrt častnejša kot poraz. Smrt naših padlih borecev sicer prebode z žalostjo naše srce, a zbrisiati v nas ne more in ne sme naše velike naloge. Če bomo padli, naj iz naše krvi zrastejo novi bataljoni...“, so iz daljave zadonele besede, ki jih je nekoč sredi noči pred napadom v Dolomithih govoril Svarun svojim tovarišem. Kot mogočen val so zajele ranjeno srce. Tedaj so njene oči spet spregledale.

Pred občnim zborom Zveze borcev NOV za okraj Radovljica in mesto Jesenice

V drugi polovici marca bo na Jesenicah okrajni občni zbor Zveze borcev NOV za radovljiški okraj in mesto Jesenice. Zbor bo obravnaval tudi nekatera teritorialna sprememba, ki bodo nastale v zvezi s komasacijo KLO v nove občinske ljudske odbore. Bodoča osnovna organizacija Zveze borcev bo občinski odbor ZB NOV. Oddaljenejši kraji od središča novih občin pa bo imeli svoje podobore ZB. Prav tako bo tudi na Jesenicah, kjer bodo razen sedanjega MOO ZB NOV obstajali tudi vsi sedanji odbori kot podobori Mestnega odbora Zveze borcev.

Ce pregledamo dejavnost organizacij Zveze borcev radovljiškega okraja in mesta Jesenice, vidimo, da je bilo opravljeno veliko delo, četudi organizacije svojih nalog niso v celoti izpolnile. Zgodovinska sekcija je spisala 1224 življenjske poveljnice borcev NOV in žrtvic fašističnega terorja. Svojem padlih je bilo podeljeno 1421 spomenic. Da bi popeli zbiranje zgodovinskega materiala iz NOB, so pripravili tri razstave in razstavo s slikami padlih prvoborcev. Ob dnevu vstaje so bili trije večji partizanski tabori pod Stolom, na Poljanah pri Jesenicah in v Bohinju. Razen vstaje slovenskega ljudstva so organizacije Zveze borcev zelo dostojno počastile tudi desetletnico ustanovitve JLA. Ob obeh praznikih je bilo v radovljiškem okraju in na Jesenicah skupno 54 proslav. V tem času so odkrili tudi spomenik v Ratačah in na Jesenicah ter več spominskih plošč. Kot spomenik iz NOB pa je bila obnovljena partizanska tehnična "T 3" nad Drago pri Begunjah.

Zveza borcev radovljiškega okraja je posvečala precej paznje tudi izvenarmadni vzgoji. Posebno skrbno so pripravili in izvedli bojno patrolo ob Dnevnu vstaje od tromeye preko Triglavu, Bohinju, Jelovce do Begunj, kjer so zastavo sprejeli tovariši iz kranjskega okraja. Tudi napadi, ki so jih izvedle posamezne organizacije Zveze borcev, so dobro uspeli. Razen tega so v času šestmesečnega tekmovanja JLA ustanovili 6 novih strelskih družin, pripravili več strelskih tekem itd. V šestmeseč-

nem tekmovanju JLA se je med strelskimi družinami najbolj odlikovala Dakijeva družina s Slovenskega Javornika. Prav lepe uspehe pa so v šestmesečnem tekmovanju dosegle tudi druge enote. Za gojitev izvenarmadne vzgoje se je najbolj zavzelo ŠD „Prešeren“, ki lahko služi kot vzgled drugim športnim društvom pri nas.

Pri popularizaciji dela Zveze borcev se bo organizacija ZB v bodoče bolj kot doslej posluževala „Gorenjskega glasa“, ki naj bi ga naročil vsak član ZB. Prav tako je med članstvom ZB prenelo razširjena revija „Borec“, ki prinaša razen zanimivih zgodovinskih člankov iz NOB tudi razna organizacijska obvestila.

V Trziču so že izvolili nov občinski odbor OF

Pretekli teden so v vseh četrtih odborih v Trziču izvedli volitve v nov občinski odbor OF, ki bo zamenjal sedanji mestni odbor OF. Udeležba pri volitvah je bila zelo zadovoljiva, saj je n. pr. v III. in IV. kvartu manjkalo le nekaj ljudi in še ti zaradi službe v tem času. Lep odziv je bil tudi v V. kvartu, nekoliko slabši pa v I., II. in VI. kvartu.

Na volitvah so med živahnim razpravljanjem zlasti v II. kvartu obsodili pomanjkljivosti v komunalni dejavnosti, za kar gre dober del krivde frontovcem, oziroma članom, ki nadzirajo komunalno dejavnost, ker svoje dolžnosti niso opravljali. V tretji četrti se na primer ni sestajali niso.

JUBILEJ METODA MAYRJA

Prešernovo gledališče bo te dni slavilo lep in svečan praznik: igralski jubilej svojega najbolj popularnega člana Metoda Mayrja. Na krstni predstavi pravljicne igre „Turandot“ ga bosta gledališki ansambel in kranjsko občinstvo počastila. Nedvomno bo ta dan

VIRMANŠKI IGRALCI NISO ZAŠPANCANI

V letošnji sezoni so virmanški igralci, člani IZUD „Ivan Cankar“ v Sv. Duhu-Vrmašah pri Skofji Loki, postavili na oder že tri igre. Najprej se z uspehom uprizorili F. S. Finžgarjevo „Razvalino življenja“, nato pa so naštedirali enodeljanko „Pod novoletno jelko“. Za koga, pove že naslov sam. V krasni kulturni dvorani Predilnice na Trati — so si igrice ogledali skoraj vsi otroci tamkajšnjega KLO, saj je bila tudi vsem namenjena.

V nedeljo, 2. marca pa so uprizorili ljudsko igrice v sedmih slikah „Izpod Golice“. Čeprav je bilo nekaj igralcev to pot prvič na oderu, so bili gledalci nad izvedbo navdušeni. Prav ljubka je bila najmlajša igralka Cilka s „svojim“ Matvezem. Upamo, da jo bomo še večkrat videli na oderu!

Da igralska družina uspešno dela in se lepo razvija, gre vsa zahvala njenemu vrlemu režiserju Vinku Rožancu, ki lep del prostega časa žrtvuje odskemu delu. Igralci seveda to vidijo in so mu tudi iz srca hvaležni za to!

Lani je organizacija Zveze borcev uvedla tudi članarino 2 din mesečno. Kljub temu, da je članarina zelo nizka, je odbori ZB v Sp. Gorjah, v Zasip-Podhomu, na Bohinjski Beli, v Bohinjski Srednji vasi, v Bohinjski Bistrici in v Ribnem še vedno niso pobrali, kar priča, da v teh krajih nekateri odborniki zanemarjajo svoje dolžnosti.

Ob zaključku naj še omenimo, da mora biti sprejemanje novih članov v organizaciji ZB zaključeno še pred okrajnim občnim zborom. Zato naj osnovne organizacije pohitijo in naj sprejmejo v svoje vrste vsakogar, ki je sodeloval v osvobodilnem gibanju. Po občnem zboru bo sprejemanje v organizaciji zaključeno.

Frontovci so opozorili tudi na kritično stanje 60 stanovanjskih zgradb, ki jih upravlja MLO. Nihče jih ne popravlja.

„Samo še ena taka snežna katastrofa, kakor smo jo doživeli, pa bo vse na kupu“, je izjavil frontovec, ki je čistil strehe, ko je že ogrodje pokalo pod težo snega. Tudi zunanje lice teh stavb je silno klavirno. Ker je v Trziču izredna stanovanjska stiska, saj se morajo ponekod kar po trije stiskati v eni postelji, in služijo za stanovanje tudi vlažni, temni prostori, bi bilo potrebno še bolj paziti in skrbeti za stanovanjske stavbe, ki jih imajo. Malenkostne prizidave in vzidave novih številnikov je vse, kar se je po vojni storilo v teh državnih hišah.

35 let pri gledališču

pomemben praznik za vse ljubitelje gledališča v našem mestu, zakaj Metod Mayr je med našimi igralci tisti, ki uživa nedvomno največ nedeljenih in enodušnih simpatij.

35 let gledališkega dela — lep kos kulturne zgodovine mesta Kranja se zrcali v življenjski poti tega moža. Sredi prve svetovne vojne je začel nastopati na deskah (in tudi z drugimi pomožnimi opravki sodelovati pri teatru) — in vse odlej do danes ni zapustil odra. Nešteto igralskih stvaritev, kdo ve koliko najrazličnejših figur — ki jim je vsem skupno samo eno: ljubezen do teatra, zvestoba slovenski umetnosti.

Tudi v pretekli in tekoči sezoni, v poklicnem gledališču je Metod Mayr ohranil vse svoje pozitivne kvalitete iz ljubiteljskih časov. Spira, Shallow, Justin,

Kulturnoprosvetno življenje v Žirovnici

Ker je bil lani spomlad na odru dvoran žirovniške telovadnice na skriven način ukraden velik del pislistega zastera, je med igralci nastopila mlačnost, posebno še zato, ker krivci niso bili izsledeni. Letos je bil ponovno zrcan kos zastera in odnesen, tako da „kulturna praznina“ kaže sliko brezvestnežev, ki so sramotno dejanje opravili.

Igralci so zdaj to mlačnost že preboleli in so nam pred kratkim zaigrali Špicarjevega „Svojeglavčka“. Ljudem je igra ugajala in so se ji od srca nasmejali. Igra nameravajo še ponoviti v sosedni Breznici.

Tudi pionirji so se dvakrat postavili na oder. Vprizorili so „Povodnega moža“. Zal je bil obisk obakrat bolj pičel, kar od domačinov ni lepo, saj bi bil trud pionirjev najlepše poplačan s polnim obiskom.

Brezničani pa so pred kratkim uprizorili Mance Komanove „Prisego o polnoči“, sedaj pa pripravljajo „Beneške trojčke“.

Huda zima in globok sneg sta začasno popolnoma zavrla delo odseka za predavanje. V začetku sezone smo poslušali predavanja: o elektriki in njeni uporabi, zemljepisni pregled naše države,

Bokalove mame ni več

Prav tiste dni sem jo nameraval obiskati, da bi napisal ob osmem marcu kaj iz njenih spominov, ko je vse jeniške partizane pretresla vest, da je mati padlega prvoborca in soorganizatorja partizanske borbe na Gorenjskem — Staneta Bokala — umrla. Smrt ji je zaprla usta, ce, ki so imele za vsakogar dobro in bodrilno besedo. In tako je prišlo, da ji moram zapisati besede v slovo, namesto, da bi nam ona kaj povedala o svojem življenju, ki je bilo ena sama borba in trpljenje, obsijano od svetle bodočnosti, za katero je rodila in žrtvovala partizana Staneta ter sama trpela v pregnanstvu.

Bokalovo mamo sem poznal že dolgo in marsikaj lepega in dobrega sem slišal o njej od tistih, ki so živeli skupno z njo v pregnanstvu. Poslednjikrat pa sem govoril z njo lani poleti, ko je iskala na uredništvu „Jesenjskega kovinarja“ urednika tov. Verka. Povedal sem ji, da je na orožnih vajah. „Skoda“, je dejala, „rada bi, da bi mi nekaj napisal. On me pozna in razume. Skupaj smo bili v pregnanstvu.“ Ponudil sem se, da bi ugodil njeni želji. Pogledala me je nekoliko nezaupno; morda sem se ji zdel premlad in premalo izkušen, da bi razumel njene težave. Potem pa mi je le zaupala, da pri stanovanjski komisiji ne more doseči, da bi ji dali sobo.

„Da, s stanovanji je na Jesenicah križ“, sem dejal, potem pa šel z njo na Svet za stanovanjske zadeve, kjer so obljubili, da bodo zadevo uredili. Reševanje te zadeve pa se je zavleklo, ker so Jesenice s prebivalci prenatrpane, stanovanj pa je občutno premalo.

Varville — da omenimo samo štiri najuspešnejše vloge: v vseh se je pokazal Mayr kot eden tistih vsekdaj zanesljivih vojščakov, ki jim poveljnik brez skrbi izroča v stražo vsako postojanko.

Zdaj bo nastopil kot kitajski cesar Altum-kan v romantični pravljicni igri (za odrasle) „Turandot“. Videli ga bomo nemara v malo drugačni luči, kot smo ga sicer vajeni. Vloga terja od njega nove odtenke, ob katerih bomo spoznali, da se tudi po treh in pol desetletjih igranja pravemu glumaču spet in spet odpirajo nove in nove izrazne možnosti.

Ob tej lepi, veseli in častitljivi slovesnosti Metodu Mayrju naše iskrene čestitke in najboljše želje! Naj bi nas še dolgo razveseljeval s svojo umetnostjo!

Že imaš slovar tujk?

Slovarček tujk, ki ga je sestavil prof. Stanko Bunc s pomočjo strokovnih sodelavcev, je že izšel in ga dobite v poslovalnici Državne založbe Slovenije v Kranju. Slovar je izdal in založil OLO Kranj, natisnila pa Gorenjska tiskarna v Kranju. Vsebuje 140.000 splošno rabljenih knjižnih tujih besed in besednih zvez in bo zato vsakdanjim potrebam povsem zadostoval.

Ker je to prvi tovrstni slovar, izdan po vojni in je potreba po njem zelo velika, naklada pa razmeroma nizka, pohitite z nakupom!

Bokalova mama je to razumela in ni godrnjala, čeprav bi svojo sobo mnogo bolj zaslužila kot marsikdo drugi. In to v lastni hiši!

Takrat mi je Bokalova mama povedala še marsikaj. Govorila je o Stanetu, o pregnanstvu in pregnancijah. Zal mi je, da si najinega pogovora nisem takrat zabeležil, da bi lahko vsaj bežno orisal lik te čudovite partizanske matere. Zapomnil sem si samo njen stavek: „Ej, mladi boste že še dočakali srečo in lepše življenje, mi stari smo samo pripravljali pot!“

Ko sem zvedel da Bokalove mame ni več, sem se spomnil teh njenih besed. V spominu so se zasvetile tudi njeni srebrnosivi lasje, oživele gubice na njenem obrazu in zagledal sem jo tako, kot je bila oni poletni dan na našem uredništvu.

Skromni kot so živeli, taki so Bokalova mama tudi umrla. K zadnjemu počitku so jih spemili njeni znanci in prijatelji. Spremilo bi jih prav gotovo mnogo več, če bi ne bilo treba odstraniti snega s cest. Na grobu so se od nje poslovili: predsednica AFŽ in tov. Korenova ter tov. Verko Gasar.

Slava njenemu spominu!

Kipar PETER LOBODA je umrl

Zadnji dan v letošnjem februarju je sredi dela omahnil naš kipar, profesor na Akademiji Lkove umetnosti v Ljubljani, Peter Loboda.

Zivljajska pot se mu je iztekla s 56 leti. Imel je trpk mladost. Njegovo življenje pa je bilo vseskozi tiho in samotno in prav tako je bila njegova nenadna smrt.

Umetniško delo Petra Lobode je bilo posvečeno tuji slavi. Bil je, skoro dve desetletji Meštovičev sodlavec. V njegovih ateljejih je pustil svoje sile, svoje zdravje in dober del svojih umetniških sposobnosti.

Sele po osvoboditvi: se je vrnil domov. Kot izkušen strokovnjak in razgledan umetnik je postal vzgojitelj mladih kiparjev v naši najvišji umetniški ustanovi.

Kranj veže na Petra Loboda Prešernov spomenik, ki ga je skupno s kiparjem Frančiškom Smerdujem oblikoval skoraj tri leta.

Zato se tudi Kranjčani s hvaležnostjo spominjamo umrlega kiparja, ki bo v večičastnem pesniškem spomenku — svoji poslednji stvaritvi — še zmeraj živel med nami.

„ZOGICA NOGICA“ NA TRŽIŠKEM LUTKOVNEM ODRU

V splošni kulturni razgibanosti, ki jo v zadnjem času opažamo v delavskem Trziču, je ožvela tudi lutkovna sekcija SKUD „Ivan Cankar“, pod vodstvom Nika Kržišnika.

V soboto in nedeljo je uprizorila Marlikovo lutkovno igrice „Zogica Nogica“. (Za okoliško mladino in odrasle bo več ponovitev). Lutkarji so s to uprizoritvijo malčkom zelo ustregli: otroci so živo sledili dogajanju na odru, ki ga je skrivita in lična izdelava lutk močno podprla. Nekaj pomanjkljivosti pa je bilo čuti v dialogu in vodenju lutk. Opravičimo pa jih lahko s časovno zadrego, saj lutkarji delajo v več sekcijah in celo v več društvih. Vendar te pomanjkljivosti niso bistveno vplivale na predstavo; tudi jih bo mogoče do prihodnjih ponovitev odpraviti.

Z nedeljskimi matinejami SKUD „Ivan Cankar“ nadaljuje. V nedeljo, ob drugi matineji, je bilo težišče programa na obisku „tete s cejarjem“, ki jo je predstavljala Mara Smoletova. Po pestrosti je ta matineja prvo prekosila. Sodelovanje poslušalcev je bilo še živahnije. Dvorana je bila prav tako polna kakor prvič, kar dokazuje, da je zmisel prirejanja tovrstnih otroških prireditev v Trziču prav posrečena.

Dopisujte v „Gorenjski glas“

preganjanje s strani oblastnikov bivše Jugoslavije.

Med nami je bil tudi Viktor Kežzar, ki nam je pripovedoval podrobnosti o nekdanjih štrajkih na Jesenicah in nam s svojim pripovedovanjem orisal zgodovino dela Partije v jeseniškem kotu. Govoril nam je o štrajkih, o prvomajskih manifestacijah, demonstracijah, o slavi jeniške rdeče zastave, o Poljanah, aretacijah, tajnih sestankih pod odrom pri „Jelenu“, o ječah v Sremski Mitrovici, Bledah in Ivanjici, o jeniški policiji, o Društvu prijateljev Sovjetske zveze in nam orisal, zakaj je moralo priti do zloma bivše Jugoslavije. In potem so se vrstili pogovori o dogodkih zadnjih mesecev: prve aretacije s strani Nemcev, Begunje, preseljevanje, naš upor, borbe na Možakliji, Jelovci, v Dražgošah in o naši partizanski mobilizaciji decembra 1941. Vmes so se vrstile razne manjše akcije, dokler ni napočil 20. februar 1942.

Oster strel je presekla mrzlo februarso noč. V koč si smo ga komaj čuli, le stražar nad kočjo je vedel, da je švabski. Pritekel je v koč h komandirju Poldetu in mu poročal, da je počilo nekje od niže ležečega hleva. Brez dvoma so bili Nemci, ki so domnevali, da smo mi v hlevu in da nas bodo presenetili v spanju.

Zunaj je bilo še vedno vse t. h. Zimsko tišino je premočilo le tulenje vlaka v dolini. Na pol obuti in oblečeni smo planili iz koč, le intendant je bil še v koč in skrival hrano v peč, ki se mu je za to zdela najbolj primerna. Kljub temu pa je bil sličen ženi, ki hoče iz goreče hiše rešiti staro budiko.

njen Svarun. V mislih se je pogovarjala z njim in nekam dobro ji je bilo pri srcu.

Vsoko je zapadel sneg. Mrz je pritisnil. Drevo je v vetru ječalo in ranjenci v bolnicah so stekali v bolnicah. Hribernikova mama je imela posebne vrste službo. Noč za nočjo je v bližini bolnice v kotlih topila sneg, ker vode ni bilo v bližini. Podnevi bi bilo tako delo nevarno; dim bi jih utegnil izdati sovražnikom. Mama je prostovoljno sprejela to službo. Večkrat je z golimi rokami prenašala in nakladala kose ledu in snega. Strupen mrz je grizel v prste. Toda vzdržati je hotela. Za ranjence je treba skrbeti. Pozdraviti se morajo. Krščeni v ognju borb naj stopijo ozdravljeni spet na branik domovine. Novi bataljoni naj rastejo iz krvi... Temo je včasih pretrgalo tuljenje volkov in črne sence so se plazile okoli grobov umrlih ranjencev. Toda mati je delala vztrajno in hitro. Pred očmi ji je bila Svarunova oporoka.

In mati je spet odšla na delo. Od utrujenosti so se ji tisto noč zaprle oči. Iz teme je stopil partizan. Blíže in bliže je prihajal. Dvignil je svojo okrvavljeno desnico. Prilbil je dlan njenemu obrazu ter jo pobožal po utrujenih vekah...

„Mati.“
„Svarun.“ Prebudila se je. Okrog in okrog noč. Ogenj pod kotlom je pogasnil. Tresla se je od mraza. Nikjer nikogar. le vrhovi dreves so v rahlem vetru šepetali med seboj.

Pa je prišla pomlad. Skozi drevje je spet prišlo toplo sonce. Gozd je oživel. Ranjenci so

prisluhnil ptičjemu petju in neka neznana sila jih je tako zelo vlekla ven iz bolnic, v objem gora in gozdov, velikih partizanskih zaveznikov. Mnogi so res odhajali spet nazaj v bataljone, brigade, korpuse, divizije. Marsikdo je Hribernikovi mami tako toplo in hvaležno stisnil roko:

„Mati, hvala vam za vse!“

„Morda bo kdo izmed vas med mnogimi grobovi našel Svarunov grob. Nesite mu moj pozdrav in povejte mu, da bo njegova mati do konca korakala v njegovem bataljonu.“ V njenih očeh so se zasvetile solze, ki so privrele iz materinskega srca.

V dolinah so se svetile reke in potoki. Sem in tja je preko jezov butala voda. Da, vodi jezovi lahko zaustavijo pot, času je nihče ne more. Tako je minilo sedemnajst mesecev od onega dne, ko je mati zvedela za sinovo smrt. Tisti dan pa je pritekla k njej hčerka Francka, ki je bila tedaj tudi v ekonomatu. Ves ožarjen je bil njen obraz. Oči se ji že dolgo niso tako veselo svetile.

„Kaj pa je vendar, Francka?“

„Mama, Svarun živi, živi!“

„Da, mati, Svarun ne živi samo v vašem srcu, on živi med nami vsemi, živi in Nemece podi tam okrog Skofje Loke“, je pritrdil tovariš, ki je spremljal Francko iz doline.

Mirno je mati sprejela to novice, ker ji ni mogla verjeti. Pa ji je kurir potisnil v roke pismo: „Ljuba mama! Okoliščine so bile take, da Vam nisem mogel pisati. V mislih sem bil večkrat pri Vas. Skrbim me, kako Vam je.“

„Kako mi je? Sedaj tako lepo kot še nikdar v življenju. O ti moj ljubi sin...“

Slovenko:

Le Jože je ostal na Stolu

(Ob desetletnici borbe Cankarjeve čete na Stolu)

Dva meseca smo že domovali v Baragovi koči pod Stolom, ki je bila tik ob robu zabreške planine in ki nam je v jasnih dneh nudila prelep pogled po vsej dolini tja do Šmarne gore in Bogatina. Četa Cankarjevega bataljona je tu prezimovala. Pri zakurjeni peči je bilo prijetno in marsikaj smo v tistih dneh ob njej prekrmljali.

Minuli dogodki iz našega življenja so oživele v nešteti pogovorih in tako spoznavali življenje in doživljanje drug drugega. Komandir Polde Strazšar nam je vedel povedati o težavah v tovarni, o organizaciji, o taboriščih, predvojni borbi delavskega razreda in še o marsičem. Poslušal smo ga mi, ki smo ga poznali že prej, poslušali so ga tovariši z Dolenske, Stajerske, pa tudi Pr-morske, ki jih je vstaja slovenskega ljudstva združila z nami v partizanski četi pod Stolom. Največ nas je bilo seveda iz jeseniškega kota, ki smo služili svoj vsakdanji kruh v jeniški in javorniški tovarni. Zelo radi smo poslušali tudi Franca Potočnika, španskega borca, katerega žena je postala že prvo leto borbe žrtve nacističnega taborišča. Ze pred vojno smo brali njene zapise „70 dni v Glavnjači“. Tudi France je vse svoje dni žrtvoval borbi delavskega razreda in rad se je v koč pod Stolom spominjal svojih borb v Španiji in težke poti iz Francije na povratku domov — v ponovno

FIZKULTURA IN ŠPORT

V SOLI ALBINA NOVŠAKA MLADI TRZIŠKI SKAKALCI HITRO NAPREdujeJO

Vsak dan v popoldanskih urah je na 30 metrski skakalnici nad Trzišcem zelo živahno. Okoli 20 mladincev in pionirjev trenira pod skrbnim vodstvom tov. Novšaka, ki ga naša športna javnost pozna še iz starih planiških poletov. V nedeljo je bilo izbirno tekmovalje kot priprava na meddruštvene tekme, ki bodo v nedeljo 9. III. Mladi skakalci so precej napredovali, zato se za nedeljo obeta lepa zimska prireditev, ki je prva te vrste v Trzišču po osvoboditvi.

PRVENSTVO KRANJSKE MLADINE V VELESALOMU IN SALOMU

V nedeljo, 2. marca so se na krasnih smučskih na Jostu pri Kranju pomerili kranjski mladinci — starejši v velesalomu in mlajši v slalomu. Tekmovalje, ki ga je organiziral SSD Udarnik iz Kranja, je zajelo 80 mladincev, kar dokazuje, da je ta šport med kranjsko mladino močno priljubljen.

Na 750 m dolgi progi z 21 vrati je zmagal med starejšimi mladinci Jože Andrijašič s časom 1:02:0, drugi je bil Miloš Jocič (1:03:8) in tretji Saša Šilar (1:04:5).

Med mlajšimi mladinci na 200 metrski progi z 12 vrati pa je bil prvi Matevž Štirn (22.9), drugi Anton Rozina (23.7) in tretji Štular (23.8).

TEKMOVANJE V SMUČARSKIH SKOKIH V KAMNIKU

Kamnški športniki dobro izkoriščajo letošnje ugodno zimo. Doslej so imeli več tekmovalj v smučarskih tekih, slalomu in meddruštveno tekmovalje v skokih. V nedeljo, 2. t. m. pa so imeli novo tekmovalje v skokih na 40-metrski skakalnici, katerega so se razen domačinov udeležili tudi tekmovalci iz Ljubljane (Zelezničar in Krim) ter Ihan. Konkurenca je bila zelo ostra, zlasti med domačim Trpincom in Ljubljancem Bošnjakom (Zelezničar). Zmagal je odnesel Borštinar z 200 točk. in skokoma po 32.5 m, Trpin pa je prejel 197.2 točki. Tekmo je gledalo okrog 1300 ljudi, kar dokazuje, kako priljubljen je zmski šport tudi v Kamniku.

SPOMINSKI SMUK NA JEZERSKEM

V nedeljo, 24. februarja t. l. se je na startu pod stenami Kočne zbralo 34 tekmovalcev in tekmovalk z Jezerskega. Po enominutnem molku, posvečenem

Jezerjanom - smučajem, ki so padli med osvobodilno vojno, so se spustili prvi v dolino. Za člane in mladince je bila proga dolga 3000 m, za mladinke pa 2500 metrov.

Rezultati: člani: 1. Poldi Kaštrun 4.21; mladinci: 1. Jakec Piskernik 6.38; mladinke: Romana Karničar 6.29.2.

SMUČARSKA TEKMA DIJAKOV III. GIMNAZIJE V KRANJU

V četrtek 28. februarja t. l. so naši dijaki tekmovali v smuku in smučarskem teku na pobočju Smarjetne gore. Vsi od kraja so pokazali veliko prizadevanje in borbenost. Od tekmovalja ni nihče odstopil. Prvaki v posameznih kategorijah so prejeli lepe diplome, prvi trije pa darila. Da smo lahko izvedli obdarovanje, se moramo zahvaliti Zimarski in štarski zadrugi v Stražišču, ki je kot že večkrat pokazala, da rada pomaga naši mladini.

ZIVLENJE IN DELO V LJUBNEM SE JE RAZVIVELO

Delo mladinske organizacije v Ljubnem se je v zadnjem času razvilo. Sklep glede smučarskih tekem je mladina zadovoljivo rešila, tako glede organizacije tekmovalja kakor glede udeležbe. Kar je pa še posebej hvale vredno, pa je to, da je ljubenska mladina pritegnila v svojo sredo in navdušila za smučarski šport tudi pionirje. Skoda je le, da Telovadno društvo v Ljubnem ne zna ali noče izkoristiti te vnege mladega rodu do zmskega športa, medtem ko vse druge organizacije podpirajo prizadevanja mladine.

Razen športa pa se mladina v Ljubnem navdušuje tudi za kulturnoprosvetne prireditve. Težave, ki jih pri tem delu tajejo, pa bodo premagali in uspehi ne bodo izostali, če jih bo vodila večša roka, ki je za sedaj žal ni.

PRVENSTVO DTT V NAMIZNEM TENISU ZA LETO 1952

Na prvenstvu DTT v Kranju v namiznem tenisu je sodelovalo 15 igralcev. Med mladinci je zmagal Jože Bonclj, ki je v finalu premagal Kosmača. Med mladinkami pa je osvojila prvo mesto Marija Bajukova z zmago nad Ivičev. Čeprav igralci nimajo potrebnih treningov, so dokaj lepo igrali. — Prvenstvo jim je omogočila kranjska namiznoteniška sekcija, ki jim je dala na razpolago dvorano in mize.

PIONIRJI, SE LAHKO MERITE Z NJIM!

Vsa povojna leta se pionirska organizacija v Retečah lepo razvija. Redno vključuje učence osnovne šole, v nekaterih svojih kroških n. pr. tehničnem in pevskem pa tudi mnoge gimnazijce iz Reteč in vsega šolskega okoliša.

Letošnje zimo se pevski zbor prav pridno vadi za I. gorenjski festival v Kamniku in si prizadeva doseči potrebno kvaliteto za nastop. V zboru, ki ga štejemo med najboljše pionirske zore na Gorenjskem, so tudi mladinci do 16. leta. Peveci redna nastopajo na vseh šolskih prireditvah in krajevnih proslavah, sedaj pa se pripravljajo na samostojen koncert.

Fizkulturni krožek je priredil na Prešernov dan celodnevni smučarski tečaj, ki ga je uspešno vodil tov. Lovro Korenčan ml. Ob koncu so imeli tečajniki, ki jih je bilo 24, tekme v smuku in skokih.

V nedeljo, 17. februarja pa je organiziral odred skakalne tekme na svoji pionirski skakalnici v Gorenji vasi, ki tega še ni doživela. Skakalo je 17 pionirjev in mladincev, gledalcev pa je bilo okoli 100. Zmagala sta Stane Bernard s 112 in Janez Korenčan s 107 točkami. Zmagovalcema je odred poklonil lepi diplomi, kuharski tečaj v Gorenji vasi pa je vse tekmovalce pogostil.

Po dolgem prizadevanju je tehnični krožek končno dobil svojo delavnico v Gorenji vasi, kjer se bodo pionirji vadili pod strokovnim vodstvom tov. Antona Marja v radoumatstvu in elektrotehniko.

Dramatski krožek je za letošnje leto pripravil pravljico enodejanko iz živalskega sveta, zdaj pa pripravlja pravljico komedijo „Kraljica z mrtvim srcem“.

Ne smemo tudi mimo tega, da so starejši pionirji, ko nas je zasul sneg, prav pridno pomagali čistiti pota do šole in odmetali vse sneg okoli šole.

Skoraj vsi pionirji so pridni učenci. Tisti pa, ki jim je v prvem polletju spodletelo, obljubljajo, da bodo sedaj z marljivim učenjem vse popravili in nadomestili.

Sportna društva pozor!

V nedeljo, 9. marca bodo v Trzišču ob 14. uri prve meddruštvene tekme v skokih, na katere vabimo tekmovalce vseh športnih društev.

SD Ljubelj, Trzišč

Prevoznika veselica bo v soboto 8. marca ob 8. uri zvečer v prostorih hotela „Jelen“. Vabljeni vsi!

SIMULTANKA MEDNARODNEGA MOJSTRA M. VIDMARJA ml.

V okviru šahovskega tedna v Kranju je igral mednarodni mojster ing. Milan Vidmar ml. v nedeljo 3. t. m. simultanko proti 39 izbranim šahistom. Simultanke so se udeležili poleg najmočnejših kranjskih šahistov tudi delegati iz okolič, ki so prišli na ustanovni občni zbor Okrajnega šahovskega odbora. Poleg tega je bila zastopana s 6 član: tudi JLA. Močna postava se je pokazala v tem, da je mojster potabil dobre štiri ure časa, da je končal zadnje partije.

Partije so dobili: Misjaj, Jakšič, Kavvar (Križe) ter Livič (JLA), remizirali pa so: Pogačnik, Zužek, Fajon ml., Dokelj in Božič. Ostalih 30 partij je mojster rešil v svojo korist. Končni rezultat je bil 32 in pol proti 6 in pol za mednarodnega mojstra ing. Milana Vidmarja. Presenetili so pionirji iz vzgajališča Smednik: Bajc, Ašič, Šile in Ljupčev, ki so nudili mojstru močan odpor in kapitulirali šele po približno treh urah igranja.

Igralska družina KUD „Janko Kermeč“ iz Reteč je v režiji Lovra Korenčana naštevila Anzengruberjevo komedijo „Slaba vest“, ki jo je doslej z lepim uspehom trikrat igrala na Godešiču in pri Sv. Duhu. Sedaj pripravljajo „Domna“. Nekaj igralcev, ki sodelujejo pri Avto-moto krožku v Godešiču, pa bo z drugimi krožkovnimi člani vred postavilo na oder komedijo „Na ogledih“. Radi bi se namreč rešili finančnih težav.

Ne vemo zakaj . . .

mešni vodovod v Kamniku zapira vodo, kadar se mu le zljubi in pri tem ne obvesti prebivalcev;

kamniške opekarne nimajo na zalogi strešne opeke, ki jo zdaj domači potrošniki morajo iskati v Ljubljani ali celo v Mariboru, kar je seveda združeno s primerno zgubo časa in denarja.

TEDENSKA KRONIKA

PUSTOTNIK JE UMRL

Vsa Gorenjska, zlasti pa Selška in Poljanska dolina je dobro poznala Pustotnika — Franca Vidmarja iz Zg. Luče. Ne brati, ne p'sati ni znal, pa je vseeno zlagal pesmi prigodnice, ki so jih ljudje prav radi poslušali. Sicer o umetniški vrednosti teh pesmi ne moremo govoriti, so pa po vsebini zanimive. Prav zato je bil Pustotnik med širokim krogom znancev zelo priljubljen. Imel je izreden spomin: vse svoje pesmi si je zapomnil do 19. februarja, ko je umrl v častitljivi starosti 84 let.

28.700 DIN IN 70 DNI ZAPORA, KER NISO SODELOVALI PRI ODSTRANJEVANJU SNEGA V KRANJU

Pozrtvovalnost, ki so jo pokazali kranjski frontovci pri odstranjevanju snega s hodnikov, cestišč in svojih hiš, skoraj nima primere. (Kranj namreč za prostovoljno delo težko navdušijo.) Povprečno po 2.420 ljudi je bilo vsak dan na delu, delali pa so povprečno po 5 in pol ur. Sem seveda niso vštet delavci iz tovarn in obrtnih podjetij, ki so potem, ko so očistili sneg s svojih stavb, pomagali pri čiščenju javnih naprav.

Frontovcev je bilo v teh dneh na prostovoljnem delu 8.929 in so opravili: 42.745 ur, 3773 mobilizirancev 20.472 ur, 1005 vojakov 6.152 ur, 340 članov PLZ pa 2.040 ur. Skupno je torej delalo 14 tisoč 702 ljud: in to 75.155 ur. Sem so vštet tudi šoferji in vozniki, ki so odvažali sneg. Kamionov je sodelovalo 150 in sicer 873 ur, vprežnih voz pa 505 skupno 2.973 ur.

17 meščanov, ki niso odstranili snega s svojih streh, je bilo kaznovanih. Kazen je zelo mila — vsi skupaj so plačali 4.000 d.n. Pet hišnih lastnikov, ki niso počistili hodnikov ob svojih hišah, pa je plačalo skupno le 1.500 din globe. Med vozniki je bilo 7 kaznovanih z denarno kaznijo v skupnem znesku 20.000 din, trije pa skupno s 30 dni zapora. Med mobiliziranci, jih je le 10% izostalo. Med temi je bilo 13 kaznovanih.

Po vseh navedenih podatkih lahko zaključimo tudi, da je štab za mobilizacijo delovne sile, ki so ga sestavljali člani frontnih brigad iz leta 1948 do 1950, res zelo prizadeven.

ČEMU STARA PRAKSA?

Drage kranjske gospodinjice! Slišal sem, da se tudi ve jezite, kakor se je še pred nedavnim jezila moja mama, zaradi moka in trgovin. Morate kupiti še rženo moko, če hočete pšenično, kaj ne? 40% ržene poleg 60% 80% pšenične, ali 70% 90% pšenične in 30% ržene, če sem si prav zapomnil.

Srečen slučaj je hotel, da me je zanesla pot v Kokrico in tudi v tamkajšnje trgovine, prav ko so prodajali 80% pšenično moko. Ker kupcu niso vsilili ržene, sem ves vesel tudi jaz nabasal nahrbtnik z belo moko in tako mamno potolažil. Svetujem tudi vam, da vzamete pot pod nogo. Bolje malo več hoje kakor mnogo jeze in slabe volje!

ZA POIZKUS KRAJE — 5 MESECEV ZAPORA

Te dni se je pred okrajnim sodiščem v Kamniku moral zagovarjati Andrej Stražar, kmečki delavec iz Bukovice, ker je pred krajevno gostilno v Lukovici s tovarnega avtomobila trboveljske elektrarne hotel ukrasti dva avtomobilska plašča v vrednosti 20.666 din. Tatvino pa je pravčasno preprečil komandir Ljudske milice tov. Krašnja. Sodišče je Stražarja obsodilo na 5 mesecev zapora.

NAIVNO OPRAVICEVANJE KRAJE

Cevljarja Mihael Dolinšek iz Zg. Dupelja in Janko Zlindra iz Srednje vasi sta po delovni pogodbi z „Obutvijo“ prejela od tovarne precejšnje količine usnja. Cevljev, ki bi jih morala izdelati, pa niti ob poteku roka niti na urgence, podjetju nista dostavila. Ko je vodstvo poslalo kontrolorja k njima, je ta ugotovil, da ni ne usnja ne čevljev. Dolinšek je usnje prodal za nad 100.000 din, Zlindra pa je čevlje izdelal, jih prodal in seveda denar sam spravil. Usnje je uporabljal tudi za popravilo čevljev. Oba obtožena se izgovarjata, da sta živela v bedi in da sta si pač na ta način pomagala iz nje. Izgovor je seveda zelo šibek. Za samovoljno prilaščanje družbene imovine bosta v Kranju primerno kaznovana.

Lastnik in izdajatelj OOF Kamnik, Kranj-okolica in Radovljica ter MOOF Jesenice in Kranj / Urejuje uredniški odbor / Odgovorni urednik: Verko Gasar / Naslov uredništva in uprave: Kranj, Savski breg 2/I / Telefon 475 / Izhaja vsako soboto / Ček. polož. 624-90200-7 / Tiska Gorenjska tiskarna, Kranj

SPET ŠOFER FRED SODIŠČEM

V kratkem se bo zagovarjal pred okrajnim sodiščem v Kranju šofer Mirko Pogorelec, ki je včasih vozil tovarni avtomobil tovarne usnja „Runo“ v Trzišču.

Lani junija je namreč povzročil na križišču Naklo—Jesenice—Trzišč nesrečo, ker ni dal signala, ko je zavil z glavne ceste na cesto, ki pelje v Trzišč. Ivan Kopitar, ki se prav tedaj pripeljal mimo na kolesu, se je zato zaletel v sprednji del avtomobila in si pri tem zlomil desno nogo in levo roko. Ponesrečenec je sicer že zdrav, a na Pogoreleca bo odvzem prostosti za nekaj časa — nedvomno vzgojno vplival.

Dežurna služba

Od 8. marca dalje skozi ves teden ima dežurno službo pri Svetu za zdravstvo mesta Kranja in Kranj-okolice dr. Pavel Pance, tel. 351. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri: bo dežurni zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

Dežurna služba brivskih obratov na področju MLO Jesenice v nedeljo, dne 9. marca 1952: Brivski in frizerski salon Ivan Rakovec, Jesenice, Obrtniška ulica.

Gledališče

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Nedelja 9. III. ob 14. uri Gehry: „Sesto nadstropje“.

Ljudska univerza

Predavanja Ljudske univerze na Jesenicah: 10. marca 1952 ob 20. uri bo v Titovem domu na Jesenicah predaval tovariš Krušič - Torkar: Pesem naših gora.

Kino

Mestni kino Kamnik: 11. do 13. marca ameriški film „Sarabanda“, 14. do 20. marca slovenski umetniški film „Kec-kec“. Razen rednih predstav bodo po premieri tega domačega filma tudi izredne predstave.

Objave

Pripravljalni odbor društva ljubiteljev malih živali (ptičev vseh vrst, golbov, kokoši, rac, puranov, gosi, koz, ovac, psov in prašičev) za vso Gorenjsko vas vlijudno vabi na ustanovni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 9. marca v gostilni pri „Bekselnu“ v Kranju.

Dnevni red: volitve odbora in ustanovitve poslovalnice, v kateri si bodo rejci lahko nabavljali krmila po nižjih cenah v neomejenih količinah.

Pripravljalni odbor.

Mali oglasi

RAZNASALKO za Klanc-Primsko sprejemno. Uprava „Gorenj. glasa“.

Poceni prodamo dve stari pisalni mizi. — Uprava „Gorenjskega glasa“.

Kupim lovsko puško-dvocevko. Eržen Jože, krojač, Zabukovje 14.

Novo enostavno hišo, 20 m nut od Kranja, prodam. Ponudbe na upravo lista.

Elektromotor „Siemens“ pol KS, trofazni, prodam. Naslov v upravi lista.

Prodajam dve spalnici iz fine orehovine in vizane smrekovine. Tudi zamenjam za stavbno parcelo v bližini Kranja. Naslov v upravi lista.

Kupim dobro ohranjen šivalni stroj. Naslov v upravi lista.

Kupimo dobro ohranjen prenosljiv hladilnik „Frigidaire“, manjšega formata. OLO Radovljica - Poverjeništvu za kmetijstvo - Veterina.

V drvarnici gostilne „Petrček“ Kranj so našli dvokolo črne barve, tovarniška številka 685354, v slabem stanju. Dobi se na Poverjeništvu za notranje zadeve Kranj-mesto.

Krajevni mlaj Križe (bivši Smuk) obvešča vse kmetovalce okraja, da zopet melje za privatnike in zamenjuje vsako količino žitaric za moko. — Izdelava kvalitetna, cene zmerne.

Podpisani Peter Ribnikar iz krojaške zadruge v Križah obžalujem, da sem 2. januarja 1952 pretepel Franciško Perko in Marijo Saksida, ter se jima zahvaljujem, da sta odstopili od tožbe.

Izredna prilika!

Lesno industrijsko podjetje Kranj prodaja montirane enostanovanjske hišice tipa „WECKEND“ 10,16 X 8,02 m, ki se nahajajo na obratu v Skofiji Loki. Izdelava prvorazredna in moderna. Na zbirnem skladišču ima nadalje večje količine izdelanih oken tipe 3/B-12 in 2/B-12. Interesenti se vabijo na ogled. Cena po dogovoru. Dopisi: Lesno industrijsko podjetje Kranj, tel. 308, poš. pred. 27.

Izkoristite priliko!

NABAVITE PRALNO MILO PO UGODNIH CENAH PRI

Keramичno-kemični industriji
KAMNIK

INVALIDSKO PODJETJE TOVARNA GUMBOV V KAMNIKU

TELEFON 45

Izdelujemo: biserne, koščene in galitne gumbe vseh vrst.

Po naročilu tudi lovske gumbe, gumbe za instrumente (harmonike)

in gumbe zaglednice. — Izdelava kvalitetna, postrežba solidna!

(Nadaljevanje s 3. strani)

Sneg, ki ga je medel močan veter z Vajneža v hrbet, nam je silil za ovratnike. Komandir Polde je premišljeval, ali bi se odločil v dolino pred zasede ali: v strmine Stola in preko njega na Koroško. Straža in tisti, ki smo bili pred kočo, smo opazili belo zamaskirane Nemce, ki so se pomikali na smučih nedaleč mimo nas. Niso nas videli. Njim so sledili tudi drugi skozi noč. Hitro smo se morali odločiti. Med nemško govorico smo slišali tudi nekaj slovenskih besed. Vedeli smo, da so z Nemci tudi domači izdajalci.

Komandir Polde se je odločil. Ukazal je takojšnji umik na vrh Stola do Prešernove koče. Pohiteti smo morali, kajti Nemci bodo kmalu opazili svojo zmožo.

Dolga kolona se je odtrgala od koče. Prve so že sprejele medse dobre smreke. Mraz je vedno bolj pritiskal in na tistem se jezili, da smo morali zapustiti dobro in prijazno kočo. Nič kaj prijetno se ne počutiti, če ne veš, kje boš zvečer zaspal . . .

Naši koraki so se pogrezali globoko v suh sneg, ki se je mel pod našimi nogami. Kolona se je le počasi pomikala navkreber. Prvi, ki je gazil, se je včasih vsak skril v snegu. Globoka gaz za

nam je bila lepa sled za Nemce, obenem pa tudi nevarna, saj je bila naša zaščitnica vsak čas pripravljena udariti po sovražnikih. Med potjo smo čutili zadoščanje, da se je jeseniški švabski župan Luckmann, ki je hajko pripravil, tokrat ustel. Hajke se je udeležil tudi sam, ker je moral dan na dan slišati kritiko Gestapa, da vse premalo pozna Jesenice in Jeseničane. Če bi jih poznal, bi morda lahko preprečil miriranje daljnovidno iz Javorniškega rovta, rušenje železniške proge, sabotaže v tovarni, trosilne akcije itd. Ta gestapovska kritika ga je verjetno zbudila, da je organiziral hajko proti četi Cankarjevega bataljona pod Stolom in zbral za to akcijo okrog 2000 Nemcev, med njimi tudi policijo in „Wehrmannschaft“ s Koroške. Prepričan je bil, da bo s to silo uničil partizane in se tako priljubil „vsemogočnemu“ Gestapu. Letaki o uničenju gorenjskih „gošarjev“ so bili že tiskani in hajka dobro pripravljena, kar priča, da sovražnik naše moči ni podcenjeval.

Tema in megla sta nas še vedno objemali in nizke smreke so pripovedovale, da smo se pomaknili šele nekaj sto metrov v breg. Z zabreške planje pa smo že slišali Nemce.

Med vrhov smrek in podečimi se oblaki se je za trenutek zasvetila zvezda. Ni se nam več tako mudilo. Vedeli smo, da na Stol ni druge poti

in da Nemce lahko odbijemo, čeprav nas je bilo v primerjavi z njimi le malo. Nemci nas niso mogli več presenetiti. Sneg je postal vedno trši. Veter in strmina Vajneša pa sta nas včasih vrgla na nos in kolena. Nismo se jezili na veter, ki je bil močan, da je jemalo sapo. Postal je naš zaveznik in tovarško brisal izdajalsko sled za nami, kot da bi se tudi on zaklel, da nam bo pomagal odbiti Nemce.

Smreke so ostale že za nami. Le redki borovci so še kukač iz snega. Kljub temu, da se je že pričelo daniti, nismo videli nikamor. Gosta megla nas je zopet objemala; veter jo je pogonjal zdaj navzdol, zdaj navzgor. Tudi megli nismo zamerili, saj nas je skrivala pred Nemci. Čeprav je bila hoja težavna, smo bili veseli, da nam je Polde ukazal to pot, na kateri bomo lahko odbili številčno večkrat močnejše in bolje oborožene Nemce.

Globoko pod nami je pričelo pokati. Vedeli smo, da to streljanje ni namenjeno nam. Nemci so „slavno“ zavzemali naše položaje, njihovo pokanje pa je izdajalo njihovo negotovost. Zato so se naše misli zopet spostile napetosti, ki jo je povzročila hajka, in se ustavile ob prejšnjem večeru, ko smo pokopali prvo jeseniško partizanko Julko Jenstrlovo. Njen sveži grob so Nemci prav gotovo našli. Kot smo zvedeli pozneje,

so Julkino smrt uporabili v svoje umazane propagandne namene . . .

Sled za nami je postajala nevidna. Tu, kjer smo hodili zdaj, je bilo že kopno; burja je splahala s pobočja suhi sneg. Upehani smo se pod težkimi nahrbtniki, v katerih smo nosili vse svoje premoženje in hrano, vzpenjali proti vrhu. Pod nami je ležala dolina, pogreznjena v zlato morje megle, ki se je razprostiralo od Triglava in Bogatina, oblivalo Jelovico in se zgubljalo v obzorje nekje nad Ljubljansko kotlino. To lepoto je marsikdo med nami šele prvič doživel. Tedaj pa smo nenadoma zapazili, da se valita iz megle dva stebra dima. Nemci so zažgali obe koči pod Stolom. To nas je zopet vrnilo stvarnosti, ki se je pred lepoto narave za nekaj trenutkov umaknila. Bila je vojna, bila je hajka in mi smo morali dospeti čimprej na vrh.

Megle pod nami so se razblinjale in dolina se je jasnla. Daleč na desni smo zagledali Valvazorjev dom, od njega sem pa so se pomikale dolge kolone Nemcev. Niso nas vzemirale. Pričakovali smo, da pojdejo za nami.

Prvi iz naše čete so bili že pri Prešernovi koči. Kmalu smo bili za njimi. Oddahnili smo se. Borbo z Nemci bomo sprejeli na vrhu ponosnega Stola.

(Dalje prihodnjič)

Vodnemu gospodarstvu moramo posvečati več pozornosti

(Ker je v nekaterih naših krajih, zlasti pa še v radovljiskem okraju, zelo pereča preskrba z vodo, smo naprosili predsednika IO OLO Radovljica tov. Draga Kuralta, da nam pojasni nekatera vprašanja. Tovarišu predsedniku se za njegova pojasnila iskreno zahvaljujemo, ker vemo, da so podobni primeri glede vode tudi drugod na Gorenjskem. — Op.ur.)

Zakaj smo v povojnem času posvečali vodnemu gospodarstvu manjšo pozornost?

V povojnih letih vodnemu gospodarstvu nismo mogli posvečati tolikšne pozornosti kot bi bilo treba, ker smo morali vložiti vse sile v obnovo in kapitalno graditev našega gospodarstva, ki je za splošno blaginjo najvažnejša. Zato pa bomo morali letos in prihodnja leta posvečati vodnemu gospodarstvu vso pažnjo. Urediti in razširiti bo treba vodovode in vodovodna omrežja, regulirati hudournike in savsko strugo, zlasti v gornjesavski dolini, če hočemo omejiti škodo, ki nam jo neregulirani hudourniki povzročajo.

O kritičnem stanju nekaterih vodovodov je skupščina OLO Radovljice dvakrat razpravljala. Glede radovljiskega vodovoda je sklenila, da je treba z vodo na tem območju štediti do skrajnosti, napraviti načrte za nova zajetja in zamenjati sedanje cevi s cevmi večjih profilov. Razen tega naj tovarna „Veriga“ za potrebe svojih obratov napelje lasten vodovod iz Save s pomočjo vodnih črpalk.

Stanje vodovodov je kritično tudi v drugih krajih. Omenim naj le Žirovnico, ki bi že dalj časa rada napeljala vodovod za vse svoje območje. Zajetje bi lahko napravili pod Ajdno, kjer je zelo močan studenec, ki bi zadoščal za celotno žirovniško ozemlje. Isto velja za bohinjski kot in gornjesavsko dolino.

Omenim naj še, da je razen vodovodov kritično tudi stanje hudournikov, ki ob vsakem večjem naliivu povzročajo, pri nas zlasti v gornjesavski dolini, ogromno škodo.

Za vsa ta dela pa verjetno OLO ne bo imel dovolj finančnih in materialnih sredstev, vprašanje vodnega gospodarstva pa je pereče; kako bi ga po vašem mnenju rešili?

Res je, za ureditev vodovodov in hudournikov bodo potrebna ogromna finančna in materialna sredstva, razen tega pa še mnogo delovne sile. Ljudska oblast bo prav gotovo prispevala za rešitev tega vprašanja določen del finančnih sredstev. Svoj delež pa bodo lahko prispevala tudi podjetja, ki bodo določen odstotek akumulacije odvajala za potrebe gospodarstva v svojem kraju, zlasti komunalnega. Seveda pa tudi tega vprašanja brez sodelovanja prebivalstva ne bomo mogli rešiti.

Vemo, da prebivalstvo prav rado pomaga tam, kjer občuti potrebo. — Kako in v čem naj bi se torej to sodelovanje odražalo?

Sodelovanje prebivalstva naj bi se odražalo v vodnih skupnostih, o katerih je izdala uredbo že Zvezna vlada na podlagi zakona o petletnem načrtu.

Vodne skupnosti so obvezne vodnogospodarske organizacije na zadružnih načelih, ki skrbijo za skupno porabo vode in za obrambo pred njenim škodljivim delovanjem (n. pr. borba za preprečitev poplav, osuševanje močvirij, reguliranje vodnih tokov, zlasti hudournikov itd.). Pod skupno uporabo vode razumemo predvsem namakanje, izkoriščanje vodne sile, preskrbo z vodo, kopanje prekopov, čiščenje odplak, plovbo, splavarjenje itd. Vodna skupnost lahko gradi skupne vodne objekte, naprave za preprečevanje škodljivega delovanja vode in naprave za skupno uporabo vode.

Mislimo, da bi si z vodnimi skupnostmi pri nas lahko pomagali; zato povejte našim bralcem, kdo lahko ustanovi vodno skupnost?

Vodno skupnost lahko ustanovijo zainteresirani ali prizadete osebe z določenega območja, lahko pa se ustanovi tudi z odločbo vlade Ljudske republike, če to zahtevajo občine. Vodni zainteresirani so prebivalstvo, podjetja, ustanove, zadrage, družbene organizacije itd. Ti se lahko sporazumejo, da ustanovijo vodno skupnost, ki skrbi za preskrbo z vodo in za preprečevanje škode, ki jo voda povzroča, skrbi za regulacijo hudournikov in gradnjo naprav, kot sem že preje omenil.

Tisti, ki nameravajo ustanoviti vodno skupnost, naj izdelajo osnutek pravil, tehnični elaborat, v katerem pojasnijo potrebo za ustanovitev vodne skupnosti, navedejo njen naziv in sedež, označijo območje, ki ga skupnost obsega, in predlagajo, kdo naj bi bili njeni člani.

Območje skupnosti lahko obsega ozemlje enega KLO ali pa tudi več KLO. Tako bi lahko na primer vodna skupnost Radovljica obsegala Radovljico, Begunje, Mošnje, Brezje in Ljubno.

Člane vodne skupnosti določijo ustanovni občini zbor.

Predlog za ustanovitev vodne skupnosti (z vsemi potrebnimi prilogami in osnutkom pravil) morajo zainteresirani predložiti Svetu za kmetijstvo in gozdarstvo vlade LRS v potrditve. Interesenti morajo najkasneje v dveh mesecih po prejemu dovoljenja sklicati ustanovni občini zbor in nanje povabiti vse osebe, ki so jih navedli v predlogu za ustanovitev vodne skupnosti.

Ze preje sem omenil, da lahko ustanovi vodno skupnost za določeno območje tudi vlada LR, če to zahtevajo splošne koristi nekega območja. Tako ustanovitev lahko predlaga Svet za kmetijstvo in gozdarstvo vlade LR, ki predlaga tudi člane vodne skupnosti. Osebe, ki jih potrdi vlada LR, morajo biti obvezno člani te skupnosti. Jasno je, da se za člane take vodne skupnosti predlagajo samo osebe, ki imajo od vodne skupnosti določene koristi (lastniki zgradb z vodovodom itd.).

Nekaj problemov zdravstvene službe v kamniškem okraju

Najbolj pereče je vprašanje zobozdravstva. Sistematični pregledi in zdravljenje zob solske mladine še praktično ne vrši že nekaj let. Pa tudi druga zobozdravstvena služba je zelo pomanjkljiva. Večletno prizadevanje okrajnega sveta za ljudsko zdravstvo, da bi našli v Kamniku primerno stanovanje za detinista, je ostalo vse do danes brez uspeha. Res je sicer, da je tudi v Kamniku stanovanjska stiska zelo velika, toda če bi se MLO Kamnik nekoliko bolj zavedal, da v tem primeru ne gre samo za streho ene družine, ampak predvsem za zdravje stotin solskih otrok in delovnih ljudi, bi bila stvar že zdavnaj lahko urejena.

Drugo nič manj pereče pa je vprašanje epidemioološke postaje. Ta zdravstvena služba se je s prihodom novega medicinskega tehnika sicer nekoliko zboljšala, vendar še ni tako, kakor bi bilo treba. Okrajni zdravnik, ki je hkrati tudi sanitarni inšpektor, pa ni v stanju posvetiti epidemioološki postaji tiste pozornosti, kot bi bilo potrebno in je ne bo mogel vse dotle, dokler ne bo vsaj delno oproščen ambulantne službe. V sled prezaposlenosti okrajnega zdravnika z ambulantno službo, trpi tudi zdravstveno prosvetno delo, ki še daleč ni na zadovoljivi višini. Kamniški okraj zato nujno potrebuje vsaj še dva zdravnika (eden za mesto Kamnik, drugi za Mengeš), saj jih je bilo pred vojno — pri veliko manjšem številu zavarovan-

Naše bralce bo prav gotovo tudi zanimalo, kdo je najvišji organ vodne skupnosti in kako bo ta skupnost poslovala oziroma gospodarila

Najvišji organ vodne skupnosti je občini zbor, ki izvoli upravni in nadzorni odbor in v soglasju z OLO imenuje še direktorja ali upravnika vodne skupnosti. Upravne odbore volimo vsaka tri leta. Direktor mora biti hidrotehnični strokovnjak.

Vodna skupnost črpa dohodke iz vodnega prispevka, ki ga mora plačati vsak član vodne skupnosti glede na njegovo potrošnjo vode. V.sino tega prispevka določijo občini zbor, pobira ga pa finančni organ OLO.

Premoženje vodne skupnosti tvori osnovna sredstva (zajetja, cevovodi itd.), obratna sredstva, sklad za vodno gospodarstvo in amortizacijski sklad. Lahko pa se ji da v upravljanje tudi splošno ljudsko premoženje, ki pa ga vodne skupnosti ne morejo dati drugim v izkoriščanje. Vodne skupnosti, ki z lastnimi sredstvi zgradijo nove ali pa popravijo stare vodnogospodarske objekte in s tem izboljšajo o kakovost zemljišč in povečajo njegovo produktivnost, lahko dobijo podporo od države.

Uredba tudi določa, da morajo vse vodnogospodarske organizacije, ki obstojijo na podlagi združitve kot vodne uprave (prav tako vodne zadrage, ki so nastale iz pridvojnih vodnih zadrug), svojo organizacijo uskladiti s predpisi uredbe v dveh mesecih, to je do konca marca t. l.

Na podlagi uredbe, ki točno določa pravice in dolžnosti vodnih interesentov, bomo prav lahko rešili vprašanje glede preskrbe prebivalstva z vodo, razen tega pa obvarovali ogrožena zemljišča pred pogostimi hudourniškimi poplavlami. Prav tako uredba določa, kdo so lastniki sedanjih vodovodov. Veliko pažnjo bomo morali posvetiti istim vodovodom, ki so jih zgradile bivše agrarne skupnosti, ki pa jih do danes ni nihče vzdrževal. Za vzdrževanje teh vodovodov so zainteresirani menili, da jih mora vzdrževati KLO ali OLO. Zato naj KLO čimprej prične z ustanavljanjem vodnih skupnosti, ki bodo edine lahko rešile vprašanje preskrbe z vodo in opravile še druge koristne naloge v zvezi z vodnim gospodarstvom pri nas.

Za dva gospodarja...

(S konference prosvetnih delavcev)

21. februarja je bila na Jesenicah dovolj klavirna konferenca prosvetnih delavcev; klavirna predvsem zato, ker ni zadovoljila ne organizatorjev ne prosvetnih delavcev.

Z vabil je bilo razvidno, da bo na konferenci govoril minister dr. Jože Potrč. Prosvetni delavci so torej prišli poslušati govor, čeprav ni nihče vedel, o čem bo napovedani govornik govoril. Ne vem, kako je bilo v krajih blizu okrajnega središča, vem pa, da prosvetni delavci, zakopan v sneg v katerokoli vasi, iz vabila ni mogel zasluhtiti, da bo šlo za pismo 7. plenarnega zasedanja CK KPS in nemogoče je bilo z golim instinktom dognati, da bo tekla o pismu in o njegovi vsebini razprava. Zato so prišli prosvetni delavci na konferenco docela nepripravljeni.

Namisto dr. Jože Potrča je s stališča osnovnošolskega praktika, ki dobro ve, kako se stvari sučejo, govoril okrajni inštruktor Zdenko Dolinar.

Na kratko je povedal tole:

Z vsemi močmi stremimo, da bi bil pouk v naših šolah resnično znanstven in da bi ne vseboval misticistične navlake, ki bremeni človeka skozi tisočletja in mu ne da do pravega spoznanja. Ko se trudimo, da bi ustvarili v delu družbo brez izkoriščanja, ne moremo dovoliti, da bi kdorkoli zastupjal našo mladino in jo zavajal v mračninstvo. Vzgoja mora biti v svojih prizadevanjih enotna. Nihče n'ma pravice zavajati tistih, katerim roke naših delavcev ustvarjajo srečno življenje v enakopravni skupnosti svobodnih proizvajalcev, na pota, po katerih bi spet zašli k staremu, nepravšnemu, od njihovih očetov kletemu redu.

Prišli smo do tja, kjer lahko smelo podpišemo načelo: RELIGIJA JE SOVRAZNIKA SLEHERNE ZNANOSTI!

Zato ne moremo več trpeti dvoiličnosti v vzgojnih zavodih. Ni mogoče razumeti intelektualca, ki se še ni osvobodil spon religije. Vsakdo je študiiral materializem in dialektiko, a vendar so nekateri ostali na sredi. Priznali so materializem kot osnovo, in dialektiko kot edno znanstveno dognano metodo. Priznali so, da stoji materializem in dialektika v neprestani odprti borbi z materialističnim pojmovanjem sveta in življenja. Polastil pa se je nekaterih nekaj liberalizem. V šoli poučujejo v

skladu z resnično, nepotvorjeno znanostjo, v svojem privatnem življenju pa opravljajo vse, kar je potrebno, da bi zadostili veljavnim predp. som zastaralih „moralnih“ principov, ki veljavajo: ni dober človek, kdor v cerkev ne hodi in kdor je boga zatajil...

Dvoiličnost ali liberalizem?

Govornik je tudi rekel, da tako dalje ne bo mogoče (pozneje je njegove misli podkrepil tudi Ivan Kopriva) in da se bo treba odločiti: ali z vsem svojim hotenjem in sieherno gesto svojega ravnarja graditi družbo pravične bodočnosti, ki odpira nova, velika dejanja, ali pa zapustiti vrste prosvetnih delavcev in iti svoja pota. Mladina je najdragocenejša, kar družba ima. Vsakdo doslej je stremel za tem, da je predal oblast ljudem, ki naj nadaljujejo njegovo delo. Kaj ne bi stremeli za tem mi, ki smo odprli pravično epoho sožitja med ljudmi in ki danes praktično dokazujemo, kako naj se doseže na svetu nov, pravičnejši red.

Ivan Kopriva je v nekaterih mislih predgovornika dopolnil in razvil njegovo osnovno misel. Pozval je zbrane prosvetne delavce k razgovoru in jim priporočil, naj se o stvari izjasne. Kljub temu, da nas je bilo v dvorani okrog 100 (profesorji in učitelji radovljiskega in jeseniškega okraja ter celotno vzgojno osebje Metalurške šole z Jesenic), se je trudil skoraj celo uro, da bi izzval diskusijo.

Mislim, da se ne motim, če trdim, da je končno vstal Marijan Ažbe zgolj zato, ker je bil položaj v dvorani že tako duhamoreč, da smo prižigali cigarete kar ob ogorkih. Skušal je dokazati, da se prosvetni delavci trudijo, da bi bil njihov pouk znanstven, da pa za to pogrešajo predvsem trdne opore v učbenikih. Le-ti naj bi bili pisani taklo, da bi o nekaterih dvomljivih poglavjih ne bilo več dvomov, kar se sedaj le še prerao zgodi. Podčrtal je, da večina učebnih izhaja iz stare šole in da je vsakdo priznava avtoriteto svojega profesorja — na primer pokojnega dr. Fr. Kidriča — ter mu tudi ostaja zvest. Okrog istih misli se je vrtil Slavko Smolej. Tudi on je večkrat poudaril potrebo po dobrih učbenikih. (Naj mi oba oprostita, da sem iz njunih besed potegnile le to najvažnejšo misel!)

Kljub večkratnim pozivom ni vstal nihče od učiteljskega društva in pojasnil stališče društva do stvari. Le ljudski poslanec Zvonko Labura se je še oglašil k besedi.

Tako je prišla kritična ura, ki je klavira zunanje prosvetne delavce na vlak in konferenca se je razstala. Kdor si nima kaj očitati, kdor je sam s seboj na jasnem, je odhajal s konference nejevoljen, ker je prebil več ur v duhamornem okolju, ostali — tisti, katerim naj bi veljale besede tovarša Dolinarja o liberalizmu in dvoiličnosti — pa ne vem kako...
France Zvan

NOVE DRUŽINE

V Kranju so se 23. februarja poročili:

Josip Pogačnik, Zvirče in Ivana Aljančič, Britof; Jožef Ovsenik in Matilda Šturm, Kranj; Franc Peternej, Radovljica in Marija Megušar, roj. Pegam, Bescnica; Maks Zupane in Marija Perušek, Kranj; Miloš Babič, Maribor in Minka Babič, Kranj; Anton Snedec, Tupaliče in Anastazija Vreček, Pred-dvor; Savo, Vladimir Kozinšek, Ljubljana in Ivana, Sonja Doplihar, Ljubljana; Marijan Telatko, Kranj in Milena Pavišič, Ljubljana; Ciril Luskovec, Senčur in Marija Svetelj, Srednja vas; Leopold Jenko, Zapoge in Bernarda Cankar, Kranj; Jože Keršič in Marija Kodrič, Kranj; Jožef Hafner, Ljubljana in Pavla Pavlič, Visoko; Pavel Debeljak, Srednja vas in Ivanka Jeglič, Podtabor; Franc Breje, Javornik in Cecilija Berce, Nemilje; Janez Brvar in Frančiška Ažman, Sr. Bitnje. — Čestitamo!

Kdaj bo odprta študijska knjižnica v Kranju?

Širša javnost ne ve o študijski knjižnici v Kranju (ki bo za vso Gorenjsko dosti več, kot da je bila maja 1950 ustanovljena in da je nujno potrebna kulturna ustanova. Zahteval jo je velik razmah mesta Kranja kot največjega kraja na Gorenjskem. Živo potrebo po njej dokazujejo med drugim tudi čedalje pogostejša in glasnejša vprašanja, kdaj bo knjižnica odprta za javnost. Pri tem pa bi bilo napačno mnenje, češ da je knjižnica le na papirju, zakaj ustanova je v poldrugem letu svojega obstanka opravila veliko notranjega dela in premagovala mnoge težave.

Sedež ima v pritličju Savnikove vile v Gregorčičevi ulici 12. Obsega eno samo sobo v velikosti 11 krat 5 m, kar da 174 prm. Prostor je svetel in zračen, ogrevan s centralno kurjavo, le en vogal je lansko zimo zalivala strešnica in se bojimo, da se ne bi kaj podobnega ponovilo tudi letos. Ta prostor se je zdel ob slovesni ustanovitvi jako primeren, toda že v drugem letu ga je hitri razvoj knjižnice toliko prerasel, da je postal prva ovira nadaljnjemu razvoju. Ta edina soba se uporablja za vse: za upravo, čitalnico, izposojalnico, knjižno skladišče, delavnico, garderobo in razne kotičke (n. pr. za

čistilne priprave, za shrambo embalaže ipd.). Voda in stranišče sta na drugem koncu dvoršča. Glede na vse to je seveda ta prostor odločno premajhen in za nemoteno delovanje neprimeren. Za uspešen razvoj potrebuje knjižnica za vsako izmed omenjenih funkcij poseben prostor, torej vsaj kakih pet sob, kar imajo vse knjižnice, da morejo uspešno delovati.

Druga ovira je le na pol rešeno vprašanje knjižnične opreme. Po enoletnem trudu si je nabavila knjižnica 20 odprtih knjižnih omar. Te so zavzele ves razpoložljiv prostor ob vseh starih stenah in segajo visoko pod strop, tako da skoraj ne najdeš pedi prazne stene. Sredi sobe stojita dve daljši mizi, namenjeni za 10 študijskih mest. Knjižnica nujno potrebuje vsaj 12 stolov in pisalo mizo.

Do sedaj je uspelo upravniku nabrati razmeroma veliko knjižno bogastvo, okoli 9000 knjig in brošur. Toda na sedanjih policah s 177 metri dolžine, ki so do vrha napolnjene, je prostora komaj za kakih 5000 knjig. Vse druge knjige, t. j. skoraj polovica knjižne zaloge, je nakopičena na velikih kupih po mizah in stoli-

ter celo na golih tleh. Poleg tega pa je še kakih 2500 tujejezičnih knjig v skladišču I. gimnazije, ker jih knjižnični lokal ni mogel sprejeti. Knjig je torej že sedaj za dve sedanjji sobi. Zato je več kot pereče vprašanje, kam spraviti nena-meščene knjige in kam z novodospelim knjižnicami v prihodnjih letih. Jasno je, da je pri takem stanju skoro nemogoče vsako notranje knjižnično delo (inventariziranje, katalogiziranje, sortiranje ipd.). Knjižnica postaja v svojem sestavu negibna, kar preprečuje vsako uspešno delo.

Knjižna zaloge je zbrana od vseh vetrov, obsega najrazličnejše stroke in hrani marsikatero dragoceno in redko knjigo. Toda v tej množici je več dvojnic in mnogo, mnogo vrzel. Najvažnejša manjkajoča dela bo treba vsekakor dobiti, toda kako? Prva možnost je zamenjava, ki je z Narodno in Univerzitetno knjižnico v Ljubljani že veliko pomagala, druga pa nakup starejših tiskov v ljubljanskih antikvariatih. Za to pa je treba denarja, a tega ni.

Krediti za knjižnico, ki jih daje MLO Kranj, so odločno premajhni. Za vse potrebe je imela knjižnica za 7 mesecev prvega poslovnega leta nakazanih 150.000 din, v drugem letu za dobo 12 mesecev prav tako 150.000 din, kar je pomenilo nasedovanje, ne pa napredek. Tudi dodatni kre-

dit za delno poravnavo stroškov za nabavo knjižnih omar ni stvari rešil. S takimi krediti knjižnica ne more uspevati, ampak je prisiljena na zasilno življenje. Z razpoložljivimi krediti si je mogla knjižnica doslej nabavljati komaj najpomembnejšo tekočo knjižno produkcijo v Sloveniji, od približno 150 izhajajočih časnikov in revij pa naročiti komaj 10. Pri tem pa je letos še zmanjkalo nekaj tisočakov. Spričo lanske velike podražitve knjig in revij so takšni krediti le kapljica v morje. Nadalje pa je treba še posebno poudariti, da ni imela knjižnica niti dinarja na razpologo za nakup knjig in revij ne iz ostalih naših republik ne iz inozemstva, da po tej poti ni bilo mogoče izpopolnjevati manjkajočih starejših del in vezati številnih nevezanih revij in knjig. Sredstva za zadostitev teh nalog bo treba najti, kredite primerno zvišati in poiskati prispevke tudi od OLO Kranj-okolica, Radovljica in Kamnik, saj je knjižnica namenjena za vso Gorenjsko.

Naša ustanova je znanstvena knjižnica, ki dobiva le po en izvod vsake publikacije, zato praviloma ne sme izposojati knjig in revij izven lokala, ampak jih daje interesentom na razpolago samo v svoji čitalnici. Imeti pa mora seveda primerno veliko in ustrežajoče opremljeno (Nadaljevanje na naslednji strani.)

Za obnovo gozdov! Alfreda Gehry-a „ŠESTO NADSTROPJE“ na odru Mesnega gledališča na Jesenicah

V začetku februarja je bila v Kranju gospodarska konferenca, na kateri so predvsem razpravljali o obnovi in izboljšanju naših gozdov, tako državnih kakor zadržnih in kmečkih. Konferenca se je udeležili zastopniki ljudske oblasti, partijskih in drugih množičnih organizacij, člani gospodarskega sveta, gozdarski strokovnjaki z Bleda in Ljubljane, upravitelji gozdnih uprav v Predvorju, Skofji Loki in Trzinu in zastopniki zadržništva. Navzoči so bili tudi predstavniki Planinskega in Turističnega društva v Kranju.

V izbrnem poročilu je tov. ing. Franjo Jurhar, okrajni gozdarski inženjer v Kranju, prikazal sliko današnjega stanja gozdov (predvsem v kranjskem okraju) ter na podlagi analize lanske inventarizacije predlagal ukrepe za obnovo, izboljšanje in dvig proizvodne sposobnosti naših gozdov.

Konferenca je ugotovila, da naši gozdovi, zlasti gozdovi malih posestnikov, izkazujejo precejšen primanjkljaj lesne zaloge, da so zelo zanemarjeni in da imajo zaradi tega tudi nezadovoljiv, mnogo preneke lesni prirastek. V preteklih letih je bila obnova gozdov, posebno kmečkih, razmeroma neznatna, čeprav so bila izsekavanja ponekod precej močna.

Obnova gozdov pa je ena izmed najvažnejših naših gospodarskih nalog. Treba bo čimprej doseči zvišanje lesnega prirastka z nasadi hitro rastočih drevesnih vrst, s pravočasno pogozditvijo posek in gojav, s pravilno nego gozdnih sestojev, z melioracijami zapuščenih in danes docela neproduktivnih zemljišč.

Ugotovljeno je, da imamo samo v kranjskem okraju 884 ha docela neobraslih gozdnih zemljišč, ki jih bo vse treba pogozditi, bodisi s sadikami bodisi s semenjem ustrezačnega gozdnega dreva. Grmišč (sakar), ki so zdaj po-

raščene z raznim grmovjem in ničvrednim plevelom, imamo 3.267 ha, kar bo tudi treba čimprej kultivirati in spreminjati v donosne gozdove.

Več kot eno četrtino kmečkih gozdov (v kranjskem okraju), to je približno 11.750 ha površine, je zaradi nepravilnega gospodarjenja, neustreznih drevesnih vrst, ponajveč pa zaradi pretiranega steljarjenja, ki se vrši iz leta v leto, v tako opustošenem stanju, da so vse te gozdne površine uvrščene med degradirane gozdove, za katere načrt določa postopno izboljšanje z raznimi gozdno gojitvenimi ukrepi v smislu sobodne gozdarske vede.

Vse te naloge zajema dolgoročna osnova za obnovo gozdov, ki predstavlja širok kompleksni plan ne samo iz gozdno-gospodarskega, ampak tudi iz splošno-gospodarskega vidika. Zaradi tega je pri izdelavi tega obnovenega načrta potrebno sodelovanje vseh panog gospodarstva in vseh vrst družbenih dejavnosti, ki se zanimajo za obnovo in nego gozdov, predvsem pa je potrebno sodelovanje kmetijstva, živinorejcev, vodno in elektro-gospodarstvo, urejanje goških voda, prometa, zdravstva, turizma itd.

Gozdarstvo postaja iz dneva v dan važnejše za razvoj našega gospodarstva in s tem za zgraditev socializma v naši domovini. O okraju Kranj je nadpolovico vse kulturne površine pokrite z gozdovi, ki zavzemajo 60.805 ha površine. Prav tako so tudi druga velika območja Gorenjske izrazito gozdnata in življenjsko vezana na gozdno in lesno gospodarstvo.

Posamezna poglavja dolgoročnega načrta za obnovo gozdov, ki tako globoko posegajo v ekonomiko vse Gorenjske, bomo prikazali v prihodnjih številkih našega lista.

— Gozdar —

Kot tretjo premiero letošnje sezone je ansambel Mesnega gledališča na Jesenicah pripravil delo francoskega avtorja Gehry-a „Šesto nadstropje“. Sodeč po članku v Gledališkem listu se je vodstvo gledališča odločilo za to igro zaradi njene idejne poante, da bi se ob Gehry-evem delu publika „navzela“ ponovne vere v življenje in si po dnevi revolucije, obnove in drugih tegob, malo oddahnila... (tako nekako v uvodu Gled. lista št. 3). Delu vsaj jaz ne bi pripisoval tovrstnih vrednot, čeprav je napisano spretno, odsko dokaj učinkovito, in je galerija nastopajočih obsežna in pestra. Zaman bo namreč kritičen gledalec iskal in našel v delu vseh teh „redušojčih“ vrlin. Čeprav dokazuje „Šesto nadstropje“, da Gehry tehnično obvlada oder in zakonitosti dramske stvaritve, pogršam v delu prav globljih umetniških stremenj in izraznosti. Igre bi bilo še najlažje primerjati s fotografijo; toda ob tej primerjavi bi mogla biti to sicer obrtno dobro reprodulna fotografija, ne pa že tudi umetniška, v kateri bi se avtor preko senc in svetlobe skušal povzpeti tudi do globljih, idejno močnih dognanj, spoznanj in pa vsaj nakazanih izhodišč. S tem pa ni rečeno, da je delo slabo; gre le zato, da bi mu ne pripisovali vrednot, ki jih dejansko nima in katerih konstatacija bi verjetno vzbudila začudenje celo pri — avtorju samem. Tudi še tako širokogrudne komparacije z dramo Gorkoga „Na dnu“ delo ne bi prineslo, daljšega lista. Tragika Gorkijevih ljudi kakor to dopušča uvodnik istega Gled. „z dna“ je namreč težka, resnična in je prav v svoji teži neposredno predstavljal družbeno problematiko, tedaj nje ruskega proletarca, problematiko, ki je našla zgodovinskega izraza in izhod v viharju Oktobrskih dni, medtem, ko se vsa Gehry-eva tragikost kar sproti: in dokaj poceni prehva v sentiment (Eduigna poroka, Bertin kes itd.). Vsaka nakazana, čisto človeška problematičnost, žal v Gehry-evi igri ni! Najmanj življenjsko konsekventna, kar dopušta sklep, da se je avtorjevo stremljenje začelo in končalo z nekajkratno trditvijo v tekstu samem, da so ljudje šestega nadstropja res kakor jagnjeta: zapleteni sicer v drobne, nadležne vsakodnevne tegobe, ki jih spravljajo v konflikte docela osebnega značaja — izven njih pa kakor da ni ničesar razen sna o velemestnih pariških lokalih; izbruhe pa kmalu spet prevlada njih jagnječa ponžnost. Videti je sicer, da avtor z resnično, tipično francosko „prudhomovščino“ ljubi te svoje male ljudi. Toda ta ljubezen je le nekoliko preveč dobrodušna in življenjsko nekritična; zato ostaja tudi preveč na vrhu, nakazana tragidija se sproti sprevrže v sentimentalnost ali pa v hapy end.

Teh nekaj pripomb pa ni napisanih z namenom zanikati zanimivosti in odrske uporabnosti Gehry-eve igre; služijo naj le nekoliko kritičnejšemu pogledu na to delo, ki pa je po dramatskih prijemih vsekakor privlačno že zaradi: nuje intenzivne soigre vse nastopajočih; to pa je prav gotovo dobro merilo sposobnosti ali pa nezrelosti izvajajočega ansambla. No, pa tudi humorja, mestoma zelo duhovitega, ponekod pa malo razvlečenega, delu ne manjka.

„Šesto nadstropje“ je režiral Srečko Tiš, ki je igri uspel ustvariti primerno vzdušje in — kar je odlika te uprizoritve — povezati nastopajoče v homogeno celoto, tako da delo „teče“, kakor pravimo, brez večjih vrzeli, čeprav bi tekst sam prenesel marsikatero ertanje, ki bi bilo delu samemu v prid. V že omenjenem režiserjevem prizadevanju in uspehu povežati vse sodelujoče v celoto, je tudi vzrok, da moremo „Šesto nadstropje“ šteti za letošnje najboljšo uprizoritev, k hkrati tudi opravičuje pozitivne tradicije jeseniških igralcev in upravičeno vzbuja upanje na uspešno nadaljevanje. Srečno je smiselno, okusno in s pravilnim občutkom za dimenzionalnost zasnoval režiser sam, hkrati pa igral (vsaj pri prvih predstavah) tudi starega Hočepota, katerega je podal avtorjevi zamisli: ustrežajoče dobrodušno, s poudarkom na starčevski naivnosti.

Bojan Čbuli se nam je to pot predstavil v vlogi Maxa Lescaclera, slikarja; svojo nalogo je rešil dobro in z veliko prizadevanjem, ki dokazuje igralčev razvoj. Ustrežajoč in skladen z okoljem je bil tudi v maski.

Germaine Lescaclerova, „spiritus agens“ Gehry-ve igre, je kreirala Alma Jeramova. Brez dvoma zasluži mnogo priznanja, saj je dokazala, da je močno uporabna odrska delavka. Če ji je mogoče očitati mestoma skoraj preveč sproščenosti, pa je za to mnogo koščkih mest, kjer je kaj lahko zdržati v banalnosti, rešila z občutkom za pravo mero.

Ančka Tčeva, kot Berte Ard gova, se je polnovredno vključila v razgibanost ljudi in dogajanj v šestem nadstropju. Izkazala se je za igralko, ki ji odrske drske niso tuje. Kljub razmeroma majhni vlogi se je lepo uveljavila.

Franca Cegnar, v vlogi gospoda Marena, pa je brez dvoma ustvaril enega najboljših likov uprizoritve; pokazal je velik smisel za tisto pravilno mero v podajanju komičnih vlog, ki jo zlasti na naših manjših odrih tako pogosto pogršamo. Zal za gospo Marettjevo Mare Novakove ni mogoče trditi istega. Čeprav sem prej poudaril viden vzpon nastopajočega ansambla pri tej uprizoritvi, je Novakova ostala

le še v ozkih mejah dilematizma, tako govorno, kakor mimično in v gestikulaciji. Vloga sicer res ni kdove kaj hvaležna in se sestoji iz samih vstopov, vendar to ne more biti opravčilo.

Pač pa je kot začetrnica prijetno presenetila Vida Dornikova v vlogi Eduige. Njena vloga je sprito pogoste pasivnosti (situacijske namreč), nedvomno trd oreh tudi za izkušeno igralko. Čeprav je sicer res, da je bilo pri Dornikovi pogrešati obsežnejšega čustvenega registra in je bila mestoma preveč monotona, ji je vendar ob tem prvem večjem nastupu želeli, da bi s prizadevnostjo, kritičnim delom s pridom stopala na oder tudi še v prihodnje.

Jeanette Tatjana Gostičeva pa je treba razen Jeramove prštevat, vsaj pri ženski zasedbi, med najbolj uspelelike. Lahkoživko je podala s toliko neprilijnostjo, da je vseskozi učinkovala resnično prepričljivo, življenjsko.

Kar sem v enem prejšnjih zapiskih o jesenskem gledališču omenil o Dornikovi, da se namreč utegne razviti v obetajočega igralca, ko se odnese patetičnosti, je z Jonvalom v veliki meri potrdil in to trditve opravičil. Mestoma je sicer še prehalj v zanos, sicer pa je je bil tako po pojavi, kakor v igri, prepričljiv, okreten in avtorjevi zamisli mladega, neodgovornega lahkoživca, blizu.

Danilo Gostiša pa liku Jojo-a ni prišel tako do kraja. Čeprav je dal avtor res precej poudarka prav na mirnost mladega delavca, ga vendar prav gotovo ni imel namena napraviti tako brezbarvnega, kot je izpadel Gostiš. Njegov Jojo je bil namreč vse preveč medel, da bi bil izbruh z nožem verjeten in bi ne izpadel narejeno, odrsko. Zelo verjetno izbira vloge zanj ni bila najboljša.

Vero Tomaževico smo pred časom imeli priliko videti v vlogi Vide Staše. Takrat je obujala mnogo upanja, da dobi jeseniški oder z njo novo, močno igralko. Zato je tem bolj razočarala z igro. Kakor je bila namreč mimično in po pojavi v polni meri ustrežajoča, tako je govorno, in to v ostrem nasprotju s šarmom, katerega se ji je posrečilo viliti v kretne in nastop, skoraj docela opovedala. V tem pogledu je tudi ona zapadla v grob dilematizem.

Manjše vloge so zadovoljivo rešili Vlado Nikolavčič, Alfonz Oblak, Stane Hribar, Jernej Pogačnik in Stane Jagodic.

Ivan Ribič

Razgovor s kmetovalci

Snežna odeja pokriva naša polja. Tam, kjer je bilo še pred meseci polno pridnih rok, je mirno, kakor bi vse izumrlo. Napačno pa bi bilo misliti, da takajto kmetovalci križem rok na polju mlad. Treba je popraviti stroje, vozove, vprego in še sto in sto drugih del imajo. Zadržniki se prav sedaj zbirajo na občnih zborih, da pregledajo in ocenijo delo preteklega leta in delajo načrte za bodoče. Vse se pr-pjavlja na pomlad.

To pa še ni vse. Pogosto lahko vidiš naše naprednejše kmete, najsi bo v pisarni kmečke delovne ali splošne kmetijske zadruge, v zadržnem domu ali na KLO, zatopljene v resne pogovore. Skoraj bi se jih ne upal moliti, vendar pa te kaj kmalu sami zapletejo v razgovor z raznimi vprašanji, kot: „Kaj bo prihodnje leto s kolaradskim hroščem, kako zaščititi sadje pred kaparjem, ali je zadosti škropilnic, kakšno bo škropivo? Pa naša živinoreja, kako jo izboljšati? S sprostitvijo obveznih oddaj bo treba sprostiti kolobar v prid krmakih rastlin“ itd. Vsa ta vprašanja so zelo važna in zato pogovorov zlepa ni konec.

Vprašanje pridelka krompirja je za naše kraje izredno važno, zato tudi za službi, da prav to vprašanje resno pretremo. Kolaradski hrošč se je pojavil v naših krajih že v letu 1948, vendar je zavzel takrat le majhen obseg. Sedaj pa je samo v kranjskem okraju okolišnih 44 KLO. Naši so 900 hroščev, 15.000 ličink in 18.000 bub. Podobno je bilo v radovljiškem okraju. Večje škode doslej še ni mogel napraviti, ker smo ga pr-ganjali povsod, koder se je pojavil. Kaj pa v naprej? Če s bo hrošč širil, kot se je v letu 1951, smo lahko prepričani, da bodo povsod okužbe. Kako obvarovati krompir pred škodo in kako hrošča pr-ganjati z čim manjšo izgubo časa, se vprašujemo? Ob.ranje, če je bilo pazljivo izvedeno,

je bilo sicer plodovito, vendar se je bilo mogoče tega načina posluževati samo doslej, ko je bila okužba še majhna. Obiranje zahteva mnogo časa. Za bodočo bo treba že sedaj v orenzivo, toda kako? Kmetje iz KLO Visoko so ugotovili sledeče: enkratno škropljenje ne bo zadostovalo, ker napravijo gomoli vedno nove liste in bi tako imel hrošč še dosti hrane. Škropiti bo treba tri do petkrat. Odločili so se, da bodo nabavili motorno škropilnico, ki škropi 10 m na široko. S tem bo šlo delo hitreje izpod rok. To se bo pa na tudi izplačalo, ker bo pridelke večji in tako stroški in delo bogato poplačano. Tu pa se postavlja spet novo vprašanje. Naše njive so komaj 10 m široke, nekatere niti ne. In Visočani so se odločili: „Ne samo škropilnico, tudi traktor bomo kupili!“ Vskak bo dal nekaj lesa. Tako za traktor kakor za škropilnico pa je treba prostora. Zato se je osem kmetov odločilo za skupen kolobar, to je krompir bodo sadili skupno. Tako bo rešeno vprašanje prostora, časa in dela ter bodo doselj večje hektarske donose kakor drugi.

Taki pogovori pa niso samo na Visokem, ampak tudi v Senčurju, Velesovem in drugod. Tako na primer v Senčurju dobro vedo, da bo treba nekaj noviga, vendar šele ugaibajo in se ne morejo odločiti. Mogoče bodo že leto pogodili, kaj j'm manjka, mogoče letos še ne. To pa ne velja samo za Senčur, tudi drugod so prav tako ugaibana in pomisleki. Mi pa se držimo pregovora: „kdor prej seje, tudi prej žanje.“

Frontne organizacije, zadruge pa tudi KLO naj pri tem delu kmetom pomagajo, saj vemo, da je pridelke odvisen od setve, zato je priprava setve prav tako važna kot setev sama, od tega vsega pa je odvisen pridelke. To pa je življenjsko vprašanje našega kmeta in delavca.

Odprto pismo

Od osvoboditve sem se v skrajnem severozahodnem kotu Gorenjske med prosvetnimi delavci ni nikoli razmahnilo tisto pestro, utripajoče življenje, ki je v tem času tako značilno za vse naše žitje in bitje.

Krivo do to lahko valimo sem ali tja, saj če stvar začnemo raziskovati, se bo izkazalo, da je zelo okrogla in celo malce spolzka. Vendar se mi zdi, da je nekaj vzrokov tako kričečih, da je že dozorel čas, ki nuno terjaja, da jih odstranimo.

Po mojem so ti vzroki ti-le: 1. Pretežna večina prosvetno-vzgojnega kadra je po letih stara. V nenehnem ustvarjalnem delu so se ti ljudje izčrpali. Ničče ne more zahtevati, da bi bili vsi taki, kakršen je bil na primer tovariš Knez iz Lesc, ki je svojih šest križev odložil in mladostno nasmejan „garal“ vse noči, zdaj pa že drugi mesec leži v jeseniški bolnišnici. Tega nekateri največkrat niso razumeli.

2. Delo v razredu, delo z živimi ljudmi, zahteva celega človeka in več. Učitelji in profesor sta le redko družabna človeka, ker če sta prava vzgojitelja, imata preveč misli pri svojem poslu in ne moreta misliti na druge stvari. Tako včasih ostaneta za dogodki, včasih se za novo ne navdušita tako naglo, kakor to žele tisti, ki naj jima to novo posredujejo.

3. Učitelji so razkropljeni. Mnogi vsa leta po vojni niso videli niti ene opere, ker so njihove „Gorjuše“ predale od Ljubljane. Po vsaj svoji duševnosti, po vsem svojem delu pa so intelektualci in njihove misli ter potrebe so čisto nad premlevanjem otrobi raznih ljudi, ki jim včasih skušajo soliti pamet.

4. Vsi niso tako vneti za naše veliko ustvarjanje, kakor bi bilo želeli tudi zaradi tega, ker si doslej niče pri nadi znal pridobiti njihovega popolnega zaupanja. (Častni izjemi sta le Jože Kožuh in obetajoči sedanji instruktor Zdenko Dolnar.)

5. Materialni položaj prosvetnih delavcev vsekakor ni zavidanja vreden, saj je celo France Kimovec - Žiga dejal na občnem zboru Združenja učiteljev LRS, da vztraja le, kdor je idealist. Ali mar nimamo primerov, da so tisti, v katerih ni bilo dovolj žilave volje, zapustili naše vrste!

Torej pet vzrokov (lahko bi jih bilo petnajst in več), ki govore o tem, kako je v vrstah prosvetnih delavcev.

Vsi ti vzroki govore za to, da bi bilo potrebno bolj paziti, kako se prosvetni

ljudskemu poslancu tovarišu Zvonku Laburi

delavci počutijo, kako žive in kako delajo. Nikdar še niso vsi delali dobro. Tudi zdaj bi bilo iluzorno to pričakovati. Vendar je naloga tistih, ki se od časa do časa pojavijo na zborovanih in konferencah vzgojiteljev in včasih kar žaljivo udrihajo vsevzkriz, da pazijo kaj in kako govore. Pred resolucijo 4. plenarnega zasedanja CK KPJ je bilo takih primerov še več kakor sedaj. In ker ste tudi vi na konferenci 21. februarja 1952 govorili v takem tonu, se mi je zdelo potrebno, da Vas na to opozorim.

Dovolite, da Vam povem, v čem so bile Vaše besede za mnoge prosvetne delavce žaljive. (Morda ste tudi sami opazili negotovnanje?)

1. Rekli ste, da se opažajo med intelektualci izolacijske težnje. Da bo DIT (Društvo inženirjev in teh'kov) Jesenice organiziralo za pust lastno zabavo in da delavci govore: „Če sva lahko z inženirjem ves teden skupaj pri stroju, zakaj bi ne bila skupaj tudi na zabavi!“ Stvar Društva inženirjev in tehnikov ter delavcev je, kako si to uredi. Dejstvo pa je, da med prosvetnimi delavci ni nikakih izolacijskih teženj, da se prosvetni delavci niso še nikdar zapirali pred delavci, da ne prirejajo nikakih zabav (edna je bil sindikalni družabni večer na Koroški Bell) in da jih je bilo letošnji pust, ko so drugi vsepovsod rajali, prav gotovo nad polovico sklonjenih nad knjige ali zvezke in niso niti vedeli, da pust nori okrog njih. Stik z delavci torej v našem primeru ne gre skozi zabave, pač pa povsod drugje. Kje in kako, oba veva!

2. Poudarili ste, da je potrebno dobro paziti, kdo vzgaja naš najmlajši rod. Popolnoma se strinjam z Vami. Ničče, ki nima moralnih kvalifikacij socialistično-delavne in socialistično-mislečega človeka, ne spada v šolo.

Sest let po osvoboditvi, po mnogih inspekcijah, se mi zdi, da o tem ni več potrebno premišljevat. Poznamo se, ali vsaj morali bi se poznati. Zato tistim, ki nočejo podprati plemenitih prizadevanj pretežne večine prosvetnih delavcev — odkrito besede in odslužilni dekret! Kaj vendar drugega? Tako bomo vsaj vedeli, pri čem smo! Tako vsaj ne bodo padale sumnje vsevzkriz! Tako vsaj ne bomo poslušali, da je bolje, da ostane naša mladina nepismena, kakor da jo vzgajajo vzgojitelji proslulih reakcionarnih stremenj.

V LR Bosni in Hercegovini sem vodil tri analfabetske tečaje. Vem, kakšne težave ima socialistična država (ki stremi,

da bi osvojila moderno tehniko in ki skuša napraviti delo za sestavni del srednjega življenja), če so njeni državljani nepismeni. Zato so Vaše besede rodile v marsikaterem prosvetnem delavcu občutek hude ogorčenosti. In gledal ste nas vse, ko ste to govorili! Zakaj niste pr zadete kar poimenovali?

Rekli boste, da sem imel dovolj prilike v diskusiji te stvari pojasniti in da naj jih sedaj ne obešam na veliki zvon.

Zaradi dveh vzrokov sem tam molčal in govornik tu za vse in pred vsemi; tudi pred delavci in kmeti:

1. Ker so ustvarjali takšno nezaupanje med prosvetnimi delavci že mnogi pred Vami in ker je skrajni čas, da se to ne bo več ponavljalo, se mi zdi, da bom to z izjasnitvijo pred vso javnostjo najlaže dosegel in

2. ker tam na vso stvar nisem bil prav nič pripravljen, saj sem priložnost poslušal govornika dr. Potrča. Govoriti zato, da bi govoril, zato da bi se predstavil, pa čeprav bi nerodno vezal besede in jih s skrajnim naporom lovil — tega pa bi iz obzornosti do poslušalcev vsekakor ne maral.

Če se boste tudi vi izjasnili v vprašanjih, katere sem našel, si bomo kmalu precej bliže, odpadlo bo zaupanje in vse pojave vračanja na staro bomo kvadrirali v krali.

France Zvan

(Nadaljevanje s prejšnje strani.)

študijsko sobo. Prvotno je bilo zamisljeno, da se sredi sobe postavi daljša miza za 10 študijskih mest. Toda razvoj knjižnice je odprl novo vprašanje. Če naj se uredi nametavana čitalnica, potem je treba izpopolniti čitalnično opremo (stole in mize), vse knjige pa, ki niso dobile prostora na policah, spraviti nekam drugam. Toda kam s knjigami, ko so vendar potrebne za študij? Kaj hočemo početi s čitalnico, če leži polovica knjig nekje drugje in morda so še težko dostopne? Odpira se druga možnost, da se v prostor, ki je bil določen za čitalnico, postavijo nove knjižne omare in vanje spravijo knjige. S to rešitvijo bi se morali odpovedati čitalnici, knjižnični lokal pa bi spremenili v natrpano skladišče in knjižnica ne bi mogla izpolnjevati svojih nalog. V sedanjem lokalni tega vprašanja ne bo mogoče rešiti.

Kljub vsem naštetim oviram je knjižnica v omejenem obsegu že doslej izposojala knjige in vevlje raznim interesentom za študij (21 izposojalcev nad 2500 del). Od začetka letošnjega januarja so kot izhod v silo določene izposojevalne ure dvakrat na teden po dve uri. Dejantno pa bi morala biti študijska knjižnica odprta vsak dan vsaj po osem ur, toda za takšno

opravilo je potrebno osobe, ki ga knjižnica nima.

Vse od ustanovitve ima knjižnica samo upravnika, ki mora opravljati sam vsa dela (upravnika, knjižničarska, služiteljska ipd.). Prof. St. Bunc je honorarno nastavljen, ki se poleg svoje profesorske službe v prostih urah posveča delu v knjižnici. Ali moremo od profesorja zahtevati, da bo imel stalno odprto knjižnico, obenem pa opravljal svojo redno šolsko službo, morda še celo ob deljenem pouku dopolne in popoldne? Zaradi tega je več kot očitno, da mora dobiti upravnik kot prvo pomoč stalnega knjižničnega uslužbenca. Razen tega pa se tudi knjižnično delo čedalje bolj grmadi in presega moči ene osebe (inventariziranje, katalogiziranje, sortiranje, izposojanje, zamudno finančno poslovanje in borba s številnimi ovirami in težavami).

Morda bo kdo ugovarjal, da imajo tudi druge študijske knjižnice težave. Tega ne bom tajil. Vem pa, da so težave starih knjižnic v Mariboru, Ptujju, Celju idr. v primeri z našimi majhne, ker so se že prebile skozi osnovne težave, ki so navadno zvezane z dobo nastajanja. Za primer pa lahko navedem vsaj novomeško knjižnico, ki je nastala šele po osvoboditvi. Ima zadostne prostore (7 soban s hodnikom, ki zavzema

ves pritični trakt v osnovni šoli; seda pa ji urjajo nove, še primrnejše prostore), ima več stalnih knjižničnih uslužbencev, dobiva brizglačne dolžnostne izvode vsakega zdanega dela v naši republiki, prejema štirikrat večje kredite kot naša knjižnica, obsega okoli 40.000 knjig.

Z zunanim delom naša knjižnica spriče omejenih ovir še ni mogla nastopiti. Nameravala se je prvi pojaviti ob priliki proslave 400-letnice prve slovenske knjige, ki naj bi bila lani v septembru. Pripravila je razstavo v dveh oddelkih: v prvem bi pokazala slovenske knjige v 18 stoletju, v drugem pa podala razvoj od Trubarjeve smrti do naših dni. Ob tej priložnosti je hotela knjižnica prvič javno nastopiti in svoje zaklade odpreti javnosti. Toda te proslave iz nam neznanih vzrokov spleh ni bilo v Kranju. Ali ni značilno, da se je moglo kaj takega dogoditi ravno v Prešernovem mestu? Ali se ne kaže tudi v tem, kako pojmuemo našo narodno kulturo, kako izpolnjujmo svojo dolžnost do nje in kako skrbimo za njen razcvet?

Našteli smo poglavitne ovire, ki težijo našo knjižnico. Na vprašanje, kdaj bo knjižnica odprta javnosti, bo mogoče odgovoriti šele takrat, kadar bodo zadovoljivo rešena prečata temeljna vprašanja: kadar bo dobila knjižnica svojim na-

logam ustrezačce prostore, ki bi zadostovali vsaj za 10 let, kadar bo nastavljenih potrebno številno stalnih knjižničnih moči, kadar bo oprema izpopolnjena, kadar bodo vsaj največje vrzeli manjkajočih knjig kompletirane, kadar bo mogoče vso knjižno zalogo inventarizirati in katalogizirati, kadar bodo knjižnični zagotovljeni brezplačni dolžnostni izvodi, kadar bodo nakazani zadostni krediti itd. Vse omenjene ovire, ki groze komaj rojenemu detetu, da ga zaduše, še preden utegne izpregovoriti svojo prvo besedo, niso nepremagljive, prečata vprašanja niso nerešljiva; vendar se zavedamo, da jih morejo z izdatnimi materialnimi sredstvi rešiti samo tisti forumi in tisti organi, ki so za stanje in razvoj kulturnega življenja Gorenjske poklicani in odgovorni. Teh nalog pa se je treba žilavo lotiti takoj. Mlada ustanova, ki se pravzaprav šele postavlja na noge, potrebuje veliko večje podpore, kakor že upeljana. Ob tej priliki bi opozoril, da razvoj Kranja nuno terjaja zidavo primernega doma kulture, v katerem bi našle ustrežajoče prostore razne kulturne ustanove. Ali ne bi bila ravno 400-letnica prve slovenske knjige najlepša prilika, da Kranj plača svoj kulturni dolg tako naši knjigi kakor tudi našemu Prešernu?